

Luka

¹ N buado Tewofila, bi niba boncianla den moandi ki diani yaala n den tientieni ti siiga ya togida. ² Bi den diani la ki ŋoadi yaaba n den laa laa bonla leni bi nuni ŋali mi cilima, ki tua o laabaalinamo wangikaaba n den togidi ti maama. ³ N den tagidi ki bandi laa bonla kuli bonanla ki cili ŋali li cilima. Min bandi li kuli yeni, n moko sua ke li ŋani min diani apo ki ŋoanoadi li fuuli, ⁴ ki teni ŋan bandi ke ŋan den baa ya bangima tie moamoani cain. ⁵ Elodo n den ka ti gbandi po Jude diema nni, U Tienu kopadicianba siiga yendo den ye ke bi yi o Sakali. O den tie U Tienu kopadicianba caga siiga cagiyenli yua, Abia ya cagili. O pua moko den tie Alono puolinuanu ki yi Elisabeta. ⁶ Bani bonba lie yeni kuli den tiegi U Tienu nintuali. Bi den ŋua o Diedo balimaama leni o mabilikaama kuli cain kaa pia tagili. ⁷ Ama baa den pia biga, kelima Elisabeta den tie ŋoaliga. Bani bonba lie kuli den kpeligi. ⁸ Sakali den tuuni o kopadician-tuonli U Tienu nintuali kelima wan den ye ya cagili nni n baa soani ya yogunu pundi. ⁹ Bi den toani tiatia nani U Tienu kopadicianba n maani ki tiendi maama, ki gandi o ke o baa kua o Diedo dieli nni ki sia a dugibila. ¹⁰ Ban den juugi a dugibila ya yogunu, U Tienu niba nitaanli kuli den ye niini ki jaandi. ¹¹ Lani o Diedo maleki den sedi a dugibila padibinbinli jienu po ki doagidi o yuli Sakali kani. ¹² Sakali n den laa o, o yama den

yagi ke ti jawaandi cuo o. ¹³ Ama maleki den yedi o: "Sakali, n̄an da jie, U Tienu ga a miabu, a pua Elisabeta baa ma apo bonjaga, n̄an yini o Jan. ¹⁴ O baa tie apo pamancianli, yaaba n baa mangi bi pala kelima o madi po baa yaba. ¹⁵ O baa tie niamo o Diedo nintuali, o kan ño duven leni ya daama n bia kuli. O baa gbie leni U Tienu Fuoma Yua n̄ali ki daa ye o naa tugu nni. ¹⁶ O baa gobidi ki guani Isalele buolu yaaba boncianla o Diedo bi Tienu kani. ¹⁷ O baa cuoni U Tienu nintuali leni Elia yantiali buolu leni o paalu, ki teni bibaanba n goa ki mangi leni bi bila. Ki teni bi niyiekaaba n goa baa bi niteginkaaba yanfuoma. O baa bogini bi niba bi pala n tuo o Diedo po." ¹⁸ Sakali den yedi maleki: "N baa bandi lede ke lankuli tie moamoani? Kelima n kpeligi n pua mo podi." ¹⁹ Maleki den goa ki yedi o: "Mini Gabiyeli, yua n ye U Tienu kani ki tuuni opo. O soani nni ke min maadi a ki waani a laa laabaalin̄amo. ²⁰ Nani n̄an ki dugi n maama po yaama n baa tieni mi yogunu yaa pundi yeni, a baa tua muulo ki kan go fidi ki maadi n̄ali laa bonla n baa tieni ya daali." ²¹ Bi niba yaaba n den ye niini yeni den ji Sakali ke li paki ba leni wan waagi U Tienu diegu nni maama. ²² Wan den ñani, waa fidi ki maadi leni ba. Lane bi den bandi ke o laa li bonlekaala U Tienu diegu nni. O den maadi leni ba leni o nii, ki ji tie muulo. ²³ Sakali tuonli U Tienu diegu nni dana n den gbeni, o den kuni o denpo. ²⁴ Yogunuba n den pendi, o pua Elisabeta den punbi. O den ye deenni yogunu kuli n̄ali n̄maali muu, ki maadi leni o yuli ki tua: ²⁵ "O Diedo tieni npo line wan jagi ke o baa ñani npo

i fe ya yogunu bi niba siiga.” ²⁶ Sakali pua tugu nmaluobilo nni U Tienu den soani ya maleki n yi Gabiyeli Nasaleti, ya dogu n ye Galile diema nni. ²⁷ O den soani o li powandiali kani. Yua n den tie ya joa n yi Josefi ya toginaa ki tie Dafidi diegu nni yua. Li powandiali yeni den yi Maliyama. ²⁸ Maleki yeni den cua o kani ki yedi o: “N fuondi a, fini yua n baa li n̄anbili U Tienu kani. O diedo ye leni a.” ²⁹ Maliyama yama den yagi boncianla laa maama po, ke o buali o yuli laa fuondi n bua ki yedi yaala. ³⁰ Maleki den yedi o: “Maliyama, n̄an da jie, kelima a baa li n̄anbili U Tienu kani. ³¹ Diidi, a baa punbi ki maa bonjaga. Han yini o Jesu. ³² O baa tie niciamo, bi baa yini o tanpojoma Tienu Bijua. O Diedo U Tienu n baa kaani o o yaaja Dafidi gbandi po, ³³ wan ya die Jakobo buolu yaaba n̄ali ya yogunu kuli, o diema kan baa juodima n̄ali abada.” ³⁴ Maliyama den yedi maleki: “Min kaa bani joa yeni, lani mo baa ga lede ki tieni?” ³⁵ Maleki den goa yedi o: “U Tienu fuoma yua baa cua a kani, tanpojoma Tienu paalu baa yini apo. Lanyaapo bi baa yini n̄an baa maa ya bigagidikaaga yeni U Tienu Bijua. ³⁶ Diidi, a kpiilo Elisabeta, o moko punbi bonjaga o pociandi nni. Ban den tua yua ke o tie n̄oaliga o ji ye o nmaluobilo nni. ³⁷ Kelima U Tienu ki pia wan kan fidi yaala.” ³⁸ Maliyama den yedi: “N tie o Diedo yonbo, lan tua npo nani n̄an yedi maama.” Maleki den n̄ani o kani. ³⁹ Laa yogunu Maliyama den fii ki jaligi ki gedi ya dogu n ye a juana po, Jude diema nni. ⁴⁰ O den kua Sakali deni ki fuondi Elisabeta. ⁴¹ Elisabeta n den

gbadi Maliyama fuondi ya yogunu, o biga den jeli o tugu nni, U Tienu Fuoma Yua den gbieni Elisabeta ⁴² ke kpaani: “A baa li seli ki cie bi puoba kuli a tugu nni biga mo baa li seli. ⁴³ Be n teni ke n baa ke fini n Diedo naa cua n kani? ⁴⁴ Diidi, min gbadi a fuondi ya yogunu liga, ki biga ban jeli n tugu nni leni li pamancianli. ⁴⁵ Li pamanli ye leni a fini yua n daani ke wani o diedo n soani ke bi yedi a ya bonla baa tieni.” ⁴⁶ Maliyama den yedi: “N kpiagi o Diedo, ⁴⁷ n pali mani nali boncianla kelima wani U Tienu n candaano po, ⁴⁸ Kelima o laa npo, mini o yonbo yua n tie taliga. Dinla liiga nifiima n tu nifiima kuli baa yedi li pamanli ye leni nni, ⁴⁹ Kelima wani U paaciamu kuli daano tieni npo ya bonla n pia pakili o yeli gagidi ki nani. ⁵⁰ O baa gba mi ninjima yaaba n fangi o nifiima n tu nifiima kuli po. ⁵¹ O doagidi o nu paalu, ki yadi ti yantia-japaadi danba. ⁵² O jiini i paaciami danba bi balikalikaani po ki fiini taliginba. ⁵³ O guoni a konkonba li bonnanla, ki cabi a piada u nukuomu. ⁵⁴ O todi o naacenba Isalele yaaba. Waa sundi ki doagidi o ninjigbadima, ⁵⁵ nani wan den yedi ti yaajanba maama, Abalanama leni o puolinuani po ya yogunu kuli. ⁵⁶ Maliyama den kali Elisabeta kani ke li bua ki pundi nmaalita, ki goa ki kuni o denpo. ⁵⁷ Elisabeta mayogunu den pundi ke o mali bonjaga. ⁵⁸ O yegininlieba leni o kpiiba den gbadi ke o diedo gbadi opo mi ninjicianma, ki taani ki mangi bi pala leni o. ⁵⁹ Li daniili daali bi den cua ki baa kuani ki canpandiga ku koanciagu. Bi den bua ki yini o o baa yeli Sakali. ⁶⁰ Ama o naa den yedi: “Yeni

ka, o baa yi Jan.” ⁶¹ Bi den yedi o: “A kpiiba siiga ki pia yua n yi laa yeli.” ⁶² Bi den maadi o baa mi muulima, ki bua ki bandi wan bua ki biga n ya yi maama. ⁶³ Sakali den mia wan baa diani naani, ki diani lipo: “o yeli yi jan.” Li den paki bikuli. ⁶⁴ Lanyogunu lanyogunu Sakali lanbu den tabidi, ke o fidi ki yaadi ki pagi U Tienu. ⁶⁵ Ti jawaandi den cuo bi yieninlieba kuli. Yaaba n den ye Jude diema nni kuli den maadi laa bonla kuli bi siiga. ⁶⁶ Yaaba n den gbadi likuli den kubi la bi pala ki tua: “Ki naa biga baa tua be.” Moamoani, o Diedo nu den kubi o. ⁶⁷ Ki baa Sakali den gbie leni U Tienu Fuoma Yua ki pua sawali ki yedi: ⁶⁸ “O Diedo Isalele Tienu n baa ti pagidi, kelima o laa o niba po ki da ki faabi ba. ⁶⁹ Ki fiini tipo o naacemo Dafidi diegu nni ya candaano n pa. ⁷⁰ O tieni wan den teni ke o sawalipua-gagidikaaba maadi yaala nali yogu. ⁷¹ O den niani ke o baa ga ti ti yibalinba nuu nni. ⁷² Yeni o gbadi ti yaajanba po mi ninjima, ki tiadi o nantaado yua n gagidi ki nani po, ⁷³ Wan den poli ki kuani yua leni ti yaaja Abalanama, ⁷⁴ Ke o baa ga ti ti yibalinba nuu nni ki teni tin ya jaandi o kaa jie, ⁷⁵ Ki ya cuoni o nintuali leni mi gagidinjanma leni mi teginma nali ti miali dana kuli. ⁷⁶ Fini ki canpandiga bi baa yi na Tienu yua n ye nali tanpolijoma ya sawalipualo Kelimaa baa ga o Diedo liiga, ki ya nanbidi o sani, ⁷⁷ Ki teni o niba n la o tindima, Kelima o tieni bi po sugili bi tuonbiadi po, ⁷⁸ Kelima ti Tienu ya ninigbadima yaapo o teni ke o yenma nani tanpoli Ki yendi tipo nani u yienu n pudi maama

yeni, ⁷⁹ Ki baa yendi yaaba n ye li biigili nni Leni mi kuuma nni jinjingu nni po, Ki gobidi ti ke tin kua ki ya cuoni Mi yanduama sanu nni.” ⁸⁰ Ki biga yeni den kpedi ki fandi bonnanla, ki ye li fuali nni nali ya daali ke o den ti doagidi o yuli Isalele yaaba po.

Dianciamou 2

¹ Laa yogunu Sesa Ogusita den nani li ñoabonli ke li yadi i kaani kuli ki yedi ban coadi Loma diema yaaba kuli. ² Laa coadikpiali den tieni Kilinusi n den tie Sili diema Gufeneeli ya yogunu. ³ Yua kuli den ca ke ban coadi o o dandogu nni. ⁴ Josefi moko den fii Nasaleti dogu nni yu n ye Galile diema nni, ki gedi Jude diema Dafidi maadogu Betelema nni kelima o den tie Dafidi puolinuanu leni o diegu nni yua. ⁵ O den gedi ke ban ban coadi wani leni o toginaa Maliyama, yua n den punbi. ⁶ Ban den ye Betelema, o maayogunu den pundi. O den mali o posabiga, bonjaga. ⁷ O den bobini o ti canpanditiadi ki duani o ku yankpagu nni, kelima kaanu ki den ye bi po ku candiegu nni. ⁸ Laa tinkunu nni bi yankpaaba den ye ku muagu nni ki gu bi yandi ku niagu. ⁹ O diedo maleki den doagidi o yuli bi kani. O Diedo kpiagidi den yendi ki lindi ba ke ti jawaandi den cuo ba boncianla. ¹⁰ Maleki den yedi ba: “Da jie mani. Kelima n cuaani yipo o laabaalinamo, yua n baa tua bi niba kuli po pamancianli. ¹¹ Lani n tie ke dinla, Dafidi dogu nni bi mali yipo o candaano, yua n tie Kilisiti, o Diedo. ¹² Line n baa tie ya maalima n baa

teni yin bandi o, yi baa le ki canpandiga ke bi bobini o ti canpanditiadi ki duani o ku yankpagu nni.” ¹³ Laa yogunu malekinba boncianla den doagidi bi kani ki taani leni maleki yeni ki pagi U Tienu ki tua: ¹⁴ “U Tienu n baa ti kpiagidi njali tanpolijoma, ya niba n mangi o pali ki tinga nni n ya pia mi yanduanma.” ¹⁵ Malekinba n den ñani bi kani ki goa tanpoli po, bi yankpaaba den yedi bi yaba: “Tin gedi mani tonma njali Betelema ki ban le yaala n tieni, o Diedo n waani ti yaala.” ¹⁶ Bi den jaligi ki gedi ki lingi ki laa maliyama leni josefi, ki go la ki canpandiga ke ki dua ku yankpagu nni. ¹⁷ Ban den laa likuli bi den togidi maleki n den waani ba yaala ki canpandiga po. ¹⁸ Bi yankpaaba n den togidi yaala den paki yaaba n den gbadi kuli. ¹⁹ Maliyama den kubi laa togida kuli o pali nni ki kpaagi lipo. ²⁰ Bi yankpaaba den lebidi ki goa ki kpiagidi U Tienu, ki go pagi o ban gbadi ki go laa yaala kuli po, ke likuli den tieni nani maleki n waani ba maama. ²¹ Ki canpandiga yeni madi daniili daali n den pundi, bi den kuani o ku koanciagu, ki cili o yeli Jesu, maleki n den waani ba ya yeli njali ke o naa daa punbi o. ²² Bi waliñanbima dana n den pundi nani Musa balimaama n bili maama, bi den gedin ki canpandiga Jelusalema, baan gagidi o o Diedo po, ²³ nani lan diani maama o Diedo balimaama nni: Bonjakpiaga kuli baa gagidi o Diedo po. ²⁴ Bi go den cuani nani o Diedo balimaama n bili ban baa padi U Tienu po, lani n tie kpajefanmu lie, yaaka kpajenaawuundi lie. ²⁵ Li yogunu o joa den ye Jelusalema ke bi yi o Simeyono. O den tie niteginkoa ki go fangi U

Tieni, ki gu yua n baa baagi Isalele buolu yaaba. U Tienu Fuoma Yua den ye leni o. ²⁶ Li den sua ke U Tienu Fuoma Yua den tuodi ki doagidi ki waani o ke o kan kpe kaa la o Diedo n gandi yua. ²⁷ U Tienu Fuoma den fiini o ke o cua U Tienu diegu nni. Ki canpandiga Jesu danba n den cuani o ki baa tieni opo U Tienu balimaama n bili yaala, ²⁸ Simeyono den ga o ki kpabi o, ki pagi U Tienu ki yedi: ²⁹ “Moala n Diedo, ñan pa mini a naacemo n kuni leni mi yanduanma, kelima a kuani a ñoanianu. ³⁰ Kelima n nuni laa ñan soani tipo ya faabima, ³¹ ñan bogini yaama ke ñanduna nibuoli kuli baa le, ³² yaama n tie yenma ki baa yendi i nibuoli kuli ki teni ban bandi a, ki go tie ti kpiagidi a niba Isalele buolu yaaba po.” ³³ Li den paki Jesu baa leni o naa leni Simeyono n maadi ya maama opo. ³⁴ Simeyono den gaali ba ki yedi o naa Maliyama: “Diidi ki le, U Tienu bili ke ki naa biga baa teni ke Isalele buolu yaaba siiga boncianla n ba, boncianla mo n fii. O go baa tie U Tienu sinankeeni bi nitianba n baa yie yua, ³⁵ kelima o baa teni bi niba boncianla n jagi yaala bi pala nni n doagidi. Fini mo, ya paboanli n tie nani ki jugisiega baa muu a pali.” ³⁶ O sawalipualo den ye ki yi Hana ki tie Fanueli bisalo Asela buolu yua o den kpeligi boncianla. O den tieni bina lele leni o calo ñali o jafandi nni. ³⁷ O ji den tie kpepuoli ki pia piinii n bina naa. Waa den ña U Tienu diegu nni, o den tuuni U Tienu po u yensiinu leni ku ñiagu kuli leni mi ñoalolima leni i jaandi. ³⁸ Lanyogunu liga o den nagini bi kani ki pagi U Tienu ki maadimaadi yaaba n gu Jelusalema daafaabima

kuli Jesu maama. ³⁹ Josefi leni Maliyama n den tieni o Diedo balimaama n bili yaala kuli ki gbeni, bi den lebidi ki guani Galile nni bi dogu Nasaleti po. ⁴⁰ Ki biga den fandi ke o gbamanu pugidi. O den pia mi yanfuoma boncianla, U Tienu n̄anbili mo den ye leni o. ⁴¹ Jesu danba den maani ki caa Jelusalema binli kuli mi pendima jaanma yogunu. ⁴² Jesu n den pia piiga n bina lie, bi den gedi Jelusalema laa jaanma po nani ban maani ki tiendi maama. ⁴³ Mi jaanma dana n den pendi ke bi goa ki kuni, ki biga Jesu den sedi Jelusalema. O danba ki den faami. ⁴⁴ Nani ban den tama ke bi ye leni bi santagilieba yeni, bi den cuoni danmunli ki lingi o bi kpiiba leni bi bankaaba kuli kani. ⁴⁵ Ban ki den laa o, bi den lebidi ki guani Jelusalema ki baan lingi o. ⁴⁶ Li dantaali daali bi den laa o U Tienu diegu nni, ke o ka U Tienu balimaama bangikacianba siiga, ki cengi bi maama ki go buali ba i buali. ⁴⁷ Li den paki yaaba n gba o maama kuli kelima o yanfuoma leni o maguankaama po. ⁴⁸ O danba n den laa o, li den paki ba boncianla, ke o naa yedi o: “N biga, be n teni ke a tieni ti line? Diidi a baa leni mini kuli den ye leni ti yanyangi ciandi ki lingi a.” ⁴⁹ O den yedi ba: “Be n teni ke yi lingi nni? Yii bani ke li tie tiladi min ya ye n Baa dieli nni?” ⁵⁰ Ama baa den ga wan yediba yaala. ⁵¹ O den yegi leni ba ki kuni Nasaleti, ki tuo ki nua bi maama. O naa den kubi laa bonla kuli o pali nni. ⁵² Jesu den fandi ki go kpedi ke o yanfuoma pugidi. U Tienu pali leni bi niba ya pala kuli den mani opo ki pugidi.

Danciamou 3

¹ Loma yaaba badiciamo Tibeli Sesa bali piiga n binmuuli binli, Ponisa Pilata den tie Jude diema gufeneeli, Elodo den die Galile diema, O waalo Filipi n ya die Itule leni Takonita diema, Lisaniasa mo n ya die Abilena diema. ² Hana leni Kayifa den taani ki tie bi kopadicianba badiba. Laa binli Sakali bijua Jan den ye mi fanpienma nni, ke U Tienu den maadi leni o. ³ Lane o den caa ya dogi n baali Judana ki wangi bi niba ke ban biidi bi pala bi tuonbiadi po ki lebidi bi yama wan batisi ba ban baa bi tuonbiadi sugili. ⁴ Nani lan diani maama o sawalipualo Esayi tili nni: O nilo Kpaani mi fanpienma nni ki tua: Yin bogini mani o Diedo sanu, ki naadi mani o sani. ⁵ Bi baa gbieni ti joaloandi kuli, ki jiini joacianli leni joabiga kuli ki dagini, ki naadi a sangoana, ki piini ti sanbuodi. ⁶ Nisaalo kuli baa la U Tienu faabima. ⁷ A nigola den kpendi Jan kani ke wan batisiba. O den maadi ba ki tua: "Yinba u waalabibuolu na, nme fandi yi yin sani ki ciadi U Tienu pabienli yaali n baa cua na?" ⁸ Yin ya tuuni mani ya tuona n doagidi ke yi lebidi yi yama. Yin da tua yi pala nni: 'Ti pia Abalahama ke o tie ti yaaja.' N waani yi ke U Tienu baa fidi ki teni ya tama n tie na n tua Abalahama puolinuani. ⁹ Baa moala bi caani li yali i tijiini po. Ya tibu n ki luoni ya bonluonkaala n nani kuli, bi baa pedibu ki lu mi fantama nni." ¹⁰ A nigola den buali o ki tua: "Ti nan baa tieni lede?" ¹¹ O den goa yedi ba: "Yua n pia liada lie, wan boagidi leni yua n ki pia, yua n pia mi jiema moko n tieni yeni." ¹² Bi lubigaaba moko den

cua ke wan batisi ba, ki yedi o: “Canbaa, ti baa tieni lede?” ¹³ O den goa yedi ba: “Yin da ga li lubili ki cie ban bili maama.” ¹⁴ A minteela moko den buali o: “Ti mo baa tieni lede?” O den yedi ba: “Da tieni mani bi niba u paalu, ki da gaani suuli ki kuli oba. Yin mangi mani yi pala leni yi nmapani.” ¹⁵ Bi niba den gu ki sugini U Tienu n gandi yua cuama. Bi kuli den buali bi yula Jan ya tie U Tienu n gandi yua. ¹⁶ O den yedi bi kuli: “Mini n batisi yi leni mi ñima, ama yua n pia u paalu ki cie nni baa cua, mii pundi baa yua n baa loti o cacaabaabu. Wani, o baa batisi yi leni U Tienu Fuoma Yua, leni mi fantama. ¹⁷ O kubi o kaaligu o nuu nni, o baa njanbi o jalu cain, ki lendi ki tigi ki wodi ki kuodi o buali nni ki nan sia mi fenma nni ya fantama n kaa pia gbindima.” ¹⁸ Jan wangi bi niba o laabaalinjamo ki go tundi ba tunditoe boncianla. ¹⁹ Ama wan den funi leni Elodo yua n die Galile kelima o waalo pua Elodiasa po leni wan tieni ya tuonbiadi kuli po, ²⁰ Elodo go den pugini laa tuonbiadi kuli po tuonbiatoadi, ki luoni Jan li kadidieli nni. ²¹ Bi niba kuli den kpendi ke Jan batisi ba, o den batisi Jesu moko. Jesu n den jaandi ya yogunu, tanpoli den luodi ²² ke U Tienu Fuoma Yua ñani lipo ke o nannanli naani leni ki kpaajiega ki jiidi ki jagini Jesu po. Bi den gbadi u nialu ke u maadi nali tanpoli po ki yedi: “A tie n Bijabuadiga n pali mani apo nali boncianla.” ²³ Jesu den cili o tuonli ki pia nani bina piita. Bi den nua ke o tie Josefi bijua. Josefi mo tie Heli bijua, ²⁴ Heli mo tie Mata bijua, Mata mo tie Lefi bijua, Lefi mo tie Maliki bijua, Maliki mo tie Janayi bijua, Janayi

mo tie Josefi bijua, ²⁵ Josefi mo tie Matatiasa bijua, Matatiasa mo tie Amosi bijua, Amosi mo tie Nahumi bijua, Nahumi mo tie Esili bijua Nagayi bijua, ²⁶ Nagayi mo tie mahati bijua, Mahati mo tie Matatiasa bijua, Matatiasa mo tie Semeyini bijua, Semeyini mo tie Joseki bijua, Joseki mo tie Joda bijua, ²⁷ Joda mo tie Johana bijua, Johana mo tie Lesa bijua, Lesa mo tie Solobabeli bijua, Solobabeli mo tie Salatieli bijua, Salatieli mo tie Neli bijua, ²⁸ Neli mo tie Meleki bijua, Meleki mo tie Adi bijua, Adi mo tie Kosama bijua, Kosama mo tie Elimadama bijua, Elimadama mo tie Ela bijua, ²⁹ Ela mo tie Jesu bijua, Jesu mo tie Elieseli bijua, Elieseli mo tie Jolima bijua, Jolima mo tie Mata bijua, Mata mo tie Lefi bijua, ³⁰ Lefi mo tie Simeyono bijua, Simeyono mo tie Juda bijua, Juda mo tie Josefi bijua, Josefi mo tie Jonama bijua, Jonama mo tie Eliakimi bijua, ³¹ Eliakimi mo tie Meleya bijua, Meleya mo tie Mena bijua, Mena mo tie Matata bijua, Matata mo tie Jonatan bijua, Jonatan mo tie Dafidi bijua, ³² Dafidi mo tie Isayi bijua, Isayi mo tie Obedi bijua, Obedi mo tie Boasa bijua, Boasa mo tie Salimono bijua, Salimono mo tie Nasono bijua, ³³ Nasono mo tie Aminadabi bijua, Aminadabi mo tie Adimini bijua, Adimini mo tie Alini bijua, Alini mo tie Esilomo bijua, Esilomo mo tie Peletisa bijua, Peletisa mo tie Juda bijua, ³⁴ Juda mo tie Jakobo bijua, Jakobo mo tie Isaaka bijua, Isaaka mo tie Abalahama bijua, Abalahama Tela bijua, Tela mo tie Nahoda bijua, ³⁵ Nahoda mo tie Seluga bijua, Seluga mo tie Lehu bijua, Lehu mo tie Peleka

bijua, Peleka mo tie Ebeli bijua, Ebeli mo tie Sila bijua, ³⁶ Sila mo tie Kayinama bijua, Kayinama mo tie Afakisada bijua, Afakisada mo tie Sema bijua, Sema mo tie Nowe bijua, Nowe mo tie Lemeka bijua, ³⁷ Lemeka mo tie Matusalema bijua, Matusalema mo tie Enoka bijua, Enoka mo tie Jeleda bijua, Jeleda mo tie Maleleeli bijua, Maleleeli mo tie Kenama bijua, ³⁸ Kenama mo tie Enosa bijua, Enosa mo tie Seta bijua, Seta mo tie Adama bijua, Adama mo tie U Tienu bijua.

Dianciamou 4

¹ Jesu den ñani Judana kani ki gbie leni U Tienu Fuoma Yua. Wani U Tienu Fuoma den gedinini o mi fanpienma po ² ke lankani, Sutaani den tulini o ñali dana piinaa. Waa den dini liba laa dana nni. Laa dana n pendi mi koma den cuo o. ³ Lani, Sutaani den yedi o: “A ya tie U Tienu Bijua, ñan yedi li tanli ne n tua jiema.” ⁴ Jesu den goa ki yedi o: “Li diani: O nisaalo kan ya ye kelima mi jiema bebe yaapo.” ⁵ Sutaani den gedinini o ya kaanu n kpedi ki teni ke o laa ñanduna diema kuli yenma, ⁶ ki yedi o: “N baa pa ña laa bali kuli leni laa diema kuli leni mi kpiagidi, kelima bi puni nni li kuli, n mo baa pa la min bua yua kuli. ⁷ Lanwani a ya gbaani n nintuali, li kuli baa tua a yaala.” ⁸ Jesu den goa ki yedi o: “Li diani: A baa kpiagi a Diedo a Tienu, ki ya tuuni wani bebe yaapo. ⁹ Sutaani den gedinini o Jelusalema, ki sieni o U Tienu diegu yuli po. O den yedi o: “A ya tie U Tienu Bijua ñan yugi ki ci tiipo, kelima li diani: ¹⁰ O baa puogi o malekinba ke

ban guudi a. ¹¹ Bi baa tiebi a leni bi nii ke a taali n da tuudi tanli.” ¹² Jesu den goa ki yedi o: “Li go yedi: Da biigi a Diedo a Tienu.” ¹³ Sutaani n den tulini o laa tulinma kuli ki gbeni, o den foagidi o kani ηali yogunuba. ¹⁴ Jesu den guani Galile leni mi Fuoma paaciamu. O yeli den ñani laa diema nni kuli. ¹⁵ O den bangi li balimaama bangima diena nni ke bi niba kuli pagi o. ¹⁶ Jesu den gedi Nasaleti wan den fandi naani. U Tienu fuodima daali o den kua li balimaama bangima dieli nni, nani wan den maani ki tiendi maama. O den fii ki baa cogi U Tienu maama, ¹⁷ ke bi teni o o sawalipualo Esayi yaa tili, wan den gbabidi li, o den laa lan diani naankani ya maama n tie na: ¹⁸ O Diedo Fuoma ye n niinni kelima o gandi nni ke min ya wangi a luoda o laabaalinamo. O soani nni ke min kpaani i yonbi faabima. Ke min pa a juama mi nunnualima. O soani nni ke min ya faabidi ban miabi yaaba, ¹⁹ Ki kpaani ke o Diedo ηanbili binli cua. ²⁰ Jesu n den cogi laa maama, o den goa ki gbabi li tili ki teni li o jiidikoa, ki goa ki kali. Yaaba n den ye li balimaama dieli nni kuli den diidi o. ²¹ O den yedi ba: “Yin gbadi i Diani maama yaama ne tieni dinla.” ²² Bikuli den tiendi opo seedi ki pagi o leni wan maadi ya mañanma, ki nua o leni li pakili. Bi den tua: “Laa tie Josefi bijua kaa?” ²³ Jesu den yedi ba: “Laa pia kuli tama ke yi baa pua nni ya kpanjama n tie na: 'Fini lotoli, paagi a yuli,' ki go yedi: 'Ti gbadi ηan tieni yaala Kapenayuma po kuli, ηan tieni la nakanbamo a dandogu nni.’” ²⁴ O den pugini ki yedi: “N waani yi i moamoani, bi kan ga sawalipualoba

kuli bonñanla o dandogu nni. ²⁵ N go waani yi i moamoani ke Elia yogunu, tanpoli n den luoni ke ki taaga ki mi ñali binata leni ñmaali luoba ke mi koncianma den ye mi diema nni kuli, a kpepuona den ye Isalele diema nni boncianla. ²⁶ Ama baa yeni U Tienu ki den soani Elia bi niinni oba kuli kani kali Sidoni diema dogu Salepita ya kpepuoli kani. ²⁷ A gbaada boncianla den ye Isalele diema nni o sawalipualo Elise yogunu. Baa yeni, bi niinni oba ki den paagi kali Naama Sili diema ya joa.” ²⁸ Yaaba n den ye li balimaama bangima dieli nni n den gbadi laa maama bi pala den beni boncianla. ²⁹ Bi den fii ki deli ki ñani o u dogu nni, ki gedini o bi dogu n ye ya juali yuli po, ki baa lu o li yidima kani. ³⁰ Ama Jesu den tagini ki cuoni bi siiga nni ki ñani ki ban caa. ³¹ Jesu den gedi Galile dogu Kapenayuma. Mi fuodima daali o den bangi bi niba. ³² O bangima den paki ba kelima o den maadi leni li bali. ³³ Li den sua ke ki cicibiadiga n ye ya joa ya niinni ye li balimaama bangima dieli nni. O den tiani boncianla ki yedi: ³⁴ “Hain, fini Nasaleti yua Jesu, be n ye tinba leni fini siiga? A cua ki baa bolini ti. N bani ñan tie yua. A tie U Tienu Nigagidinamo.” ³⁵ Jesu den funi leni ga ki yedi: “Suo ki ña o joa yeni niinni.” Ki cicibiadiga den guli o joa yeni li nutaanli siiga ki ñani o niinni kaa tieni o bonbiadilaba kuli. ³⁶ Li den paki yaaba n ye li kani kuli ke bi maadi leni bi yaba ki tua: mi naa maama te? O maadi mu cicibiadimu leni li bali leni u paalu ke mu ña mun ye yaaba niinni.” ³⁷ O yeli den ñani laa gaani lindima tinbuona nni kuli. ³⁸ Jesu den fii ñani li balimaama bangima dieli nni ki gedi

Simono denpo. Li den sua ke Simono cuadinaa dua li kani ke o gbannandi beni boncianla. Bi den mia Jesu ke wan paagi o. ³⁹ O den gedi o kani ki yini opo, ki funi leni ti gbannanbiendi leni li bali ke u kagidi opo. Lanyogunu o den fii ki ga bi cangu. ⁴⁰ Ki yenga n den kua ya yogunu, yaaba n den pia a yiama kuli den cuani ba Jesu kani. Bi yianbuoli den kandi. Jesu den maani o nii yendo yendo kuli po ki paagi ba. ⁴¹ Mu cicibiadimu moko den ñani bi niba boncianla niinni ki tangi ki tua: “A tie U Tienu bijua.” Ama Jesu den fu leni mu kaa tuodi ke mu maadi, kelima mu den bani ke o tie U Tienu n Gandi Yua. ⁴² Lan den fii ki faa Jesu den ñani ki gedi li fuali po. A nigola den lingi o. Ban den pundi o kani, bi den bua wan ya ye leni ba ki da ña bi kani. ⁴³ Ama o den yedi ba: “Li tie tiladi min ya wangi dotoe mo U Tienu diema laabaalinjamo kelima o den soani nni lani yaapo.” ⁴⁴ O den wangi o laabaalinjamo li balimaama bangima diena nni ya n ye mi diema nni kuli.

Dianciamou 5

¹ `Dayenli Jesu den se Jenesaleti ñincianma boanjaali po, ke ku niligu lindi o ki ñabi ki miabi o ki bua gbadi U Tienu maama. ² O den laa ñinbiadilie u ñinkunu ke bi jankpaanba ñani lienni ki ñuudi bi taali. ³ O den kua ñinbiayengu nni, Simono ya yaagu, ki mia o ke wan piadi leni li wali waali. Lani Jesu den kali ku ñinbiagu nni ki bangi ku niligu. ⁴ Wan den maadi ki gbeni o den yedi Simono: “Suagi ki pundi mi ñima n ñua naani, ki lu i taali ki kpaani i jami.”

⁵ Simono den goa ki yedi o: “Canbaa, ti den dua tuuni ñamungu kuli, tii baa pu, ama ñan yedi yeni n baa lu i taali.” ⁶ Ban den luni, bi den cuo i jami boncianla ñali ke bi taali cenli, ⁷ ke bi kabini bi jankpaanlieba yaaba n ye ku ñinbialiegu nni ke ban cua ki todi ba. Bi den cua ki gbieni ti ñinbialiediti yeni kuli ñali ke ti bua ki mia. ⁸ Simono Pieli n den laa lani, o den gbaani Jesu nintuali ki yedi o: “N daano foagidi n kani kelima n tie tuonbiadi daano.” ⁹ O den maadi yeni kelima ti jawaandi den cuo o, wani leni yaaba n ye leni o kuli, kelima ban den cuo i jami boncianla maama. ¹⁰ Li go den tie yeni Sebede bijaba Jaka leni Jan po, bani Simono jankpaanlieba. Jesu den yedi Simono: “Da jie liba. Nani ñan lingi i jami maama, dinla liiga a baa lingi bi niba U Tienu po.” ¹¹ Ban den gedini bi ñinbiadi li wali kani, bi den ña li kuli ki ñoadi Jesu. ¹² Jesu n den ye doyendu nni, o joa den ye li kani ke o gbannandi kuli tie gbaadima. Wan den laa Jesu, o den labini o kani ki mia o ki yedi: “N daano a ya bua a baa fidi ki ñanbi nni.” ¹³ Jesu den tandi o nuu ki sii o ki yedi: “N bua ñanbi.” Lanyogunu mi gbaadima den gbeni opo. ¹⁴ Jesu den yedi o ke wan da togidi niloba yaala n tieni, ki go yedi: “Gedi ki ban waani a yuli o kopadiciamo ki padi a ñanbima padili nani Musa n bili maama, lan tua bipo seedi ke a ñanbi.” ¹⁵ Jesu yeli den ña ki pugidi. A nigola den kpendi o kani boncianla ki bua ki cengi o maama, ki go bua wan paagi ba bi yiani po. ¹⁶ Ama Jesu den maani ki ña ki caa a fuana nni

ki ban jaandi. ¹⁷ Dayenli Jesu den bangi bi niba U Tienu maama, Falisieninba leni li balimaama bangikaaba bi tianba den ka likani. Bi den ñani Galile dogu nni leni Jude ya dogu nni kuli leni Jelusalema moko. O Diedo paalu den ye leni Jesu ke o paagidi a yiama. ¹⁸ Diidi ki le, bi niba den tugi o joa ke o dua ku kaagu po ke o gbannandi kpe. Bi den moandi ki baa kuani ki duani o Jesu nintuali. ¹⁹ Ban kaa den baa ban baa tagini naani ki kuani o kelima bi niba yabinu po, bi den doni ku doangu yuli po ki cibi ya bonli n yaba ki kuani o leni wan dua ya kaagu po kuli, ki jiini o ki duani o li nitaanli siiga Jesu nintuali. ²⁰ Jesu n den laa bi dandanli, o den yedi o joa yeni: “A baa a tuonbiadi sugili.” ²¹ Li balimaama bangi kaaba leni Falisieninba den bungu bi pala nni ki tua: “One tie ñme ki maadi ki sugidi U Tienu nanda? wani U Tienu bebe yaaka, ñme baa fidi ki pa bi niba bi tuonbiadi sugili?” ²² Jesu den bani ban bungu yaala, ki goa yedi ba: “Be n teni ke yi bungu yi pala nni yeni?” ²³ Maama lie na siiga, mile n dingi ki cie, ki yedi: ‘A baa a tuonbiadi sugili’ bi, ki yedi: ‘Fii ya cuone?’ ²⁴ N bua yin le ki bandi ke o Joa Bijua pia li bali ñanduna nni ki pa bi niba bi tuonbiadi sugili.” Lane o den yedi yua ya gnannandi n kpe: “N yedi a, fii ki taa a kaagu ki ya kuni.” ²⁵ Lanyogunu liga o den fii ki sedi bi kuli nunbu nni, ki taa wan bi dua ya kaagu ki ñani ki ban kuni ki kpiagidi U Tienu. ²⁶ Li pakili leni li fangi den cuo bikuli ke bi kpiagi U Tienu ki tua biyaba: “Dinla ti laa yaala n pia ki lidiga.” ²⁷ Lani n pendi Jesu den ñani ki laa o

lubigaalo ke bi yi o Lefi, ke o ka o tuonli kani ki gaani li lubili. Jesu den yedi o: “Hoadi nni.”
²⁸ O den fii ki ña li kuli ki ñoadi o. ²⁹ Lefi den taani bi niba o diegu nni ki ñanbi mi jecianma Jesu po. Bi lubigaaba leni nitoaba boncianla den ka leni ba u sajechaanu kani. ³⁰ Falisieninba leni bi siiga yaaba n tie li balimaama bangi kaaba den jaligi Jesu ñoadikaaba ki tua: “Be yaapo ke yi di ki go ñu leni bi lubigaaba leni i tagibiadi danba?” ³¹ Jesu den goa ki yedi ba: “Ya niba n pia laafia kaa bua lotoli, ama a yiama. ³² Mii cua ki baa yini yaaba n tiegi ka, kali ti tuonbiadi danba ke ban lebidi bi yama.” ³³ Bi niba den yedi Jan ñoadikaaba leni tinba falisienba ya yaaba kuli yen luo bu ñoabu ki go jaandi, ama a ya yaaba wani nan di ki go ñu.” ³⁴ Jesu den goa ki yedi ba: “Naani yi baa fidi ki teni o pocaancalo danlinba n loli bu ñoabu o pocaancalo n da ye leni ba ya yogunu bi? ³⁵ A dana kpendi ke bi baa cuo o pocaancalo ki ñani o bi siiga, laa yogunu bi baa luo bu ñoabu.” ³⁶ Jesu go den pua ba mi kpanjama ki yedi: “Niloba kan padi li liadipanli ki ñani ki cabijenga ki baa biini li liadikpeli. O ya tieni yeni o padi, o padi li liadipanli ki go sua ya cabijenga n ñani yeni mo kan ya naani leni li liadikpeli. ³⁷ Niloba mo kan didi taa duvenpaano ki piagi ki piagi ti dayuakpedi nni, o ya tieni yeni, o duvenpaano baa puuni ki teni ti dayuadi n padi duven n wuli, ti dayuadi yeni mo n bodi. ³⁸ Tiladi ban piagi duvenpaano ti dayuapandi nni. ³⁹ Yua n ñuni ya duven n kpeligi mo kan go ya bua ki ño ya duven n paani kelima o baa yedi: ‘Ya duven

n kpeligi mani ki cie.”

Danciamou 6

¹ Mi fuodima daali dayenli Jesu n den tagi ki ki poandi nhalikama kuani nni, o noadikaaba den jobidi nhalikama siandi ki nugi ki nmani. ² Falisieninba bi tianba den yedi ba: “Be n teni ke yi tiendi yaala n kua mi fuodima daali?” ³ Jesu den goa ki yedi ba: “Naani yii cogi Dafidi n den tieni yaala mi koma n den cuo o, wani leni yaaba n den ye leni o kuli yoo, ⁴ ke o kua U Tienu diegu nni ki taa dupen bilikoa ki nmani, baa ke li kua nitoa kuli n nmani dupen yeni li yaa tie kopadicianba yaaka? Ama Dafidi den taa ki nmani ki teni yaaba n yegi leni o moko.” ⁵ Jesu go den yedi ba: “O Joa Bijua n die mi fuodima daali.” ⁶ Mi fuodima daali datoali Jesu den kua li balimaama bangima dieli nni ki bangi bi niba U Tienu maama. O joa den ye likani ke o jienu kuodi. ⁷ Li balimaama bangikaaba leni falisieninba den kpaagi Jesu ki baa le o ya baa paagi o mi fuodima daali, ke ban baa ban baa fidi ki kuli o leni yaala. ⁸ Jesu den bani ban bungi yaala ki yedi yua ya nu n kuodi: “Fii ki sedi siiga nne.” O den fii ki sedi. ⁹ Jesu den yedi ba: “N buali yi naani li pia u sanu tin tieni yaala n nani bi yaala n bia mi fuodima daali, ki faabi o nilo bi, ki bolini o yo?” ¹⁰ O den diidi ki lindi bi kuli ki yedi: O joa yeni: “tandi a nuu.” O den tandi u ke u paagi. ¹¹ Bi pala den beni nali ke li pendi, ke bi juogi leni biyaba ban baa tieni Jesu yaala. ¹² Laa yogunu Jesu den gedi li juali po ki baan

jaandi. O den tieni ñamungu ki jaandi U Tienu. ¹³ Lan den fii ki fa o den yini o ñoadikaaba, ki gandi bi siiga nni piiga n niba lie, ki yini ba bi tondiba. ¹⁴ Bi yela n tie na: Simono, Jesu n den yini yua Pieli leni o waalo Andile, leni Jaka leni Jan, leni Filipi leni Batelemi, ¹⁵ leni Matiyu leni Toma, leni Alife bijua Jaka leni Simono, ban den yi yua o yankuadaano, ¹⁶ leni Jaka bijua Jude, leni Judasa Isikalioto yua n den ti tua i janbi daano. ¹⁷ Jesu den jiidi li juali po leni ba, ki sedi u tialu po. O ñoadikaaba toaba boncianla den ye li kani. Nitoaba moko den wuli ki ladi li kani, ki ñani Jedu nni kuli, leni Jelusalema, leni Tili leni Sidomi, ya dogu n baali mi ñincianma. Bi kuli den cua ki bua ki gbadi o maama, ki go bua wan paagi ba bi yiani po. ¹⁸ Mu cicibiadimu n den ye yaaba ya niinni ki yagini bi yama moko den paagi. ¹⁹ Ku niligu siiga yua kuli den moandi ki bua ki sii o kelima u paalu den ña o niinni ki paagidi bikuli. ²⁰ Lani Jesu den yaadi ki diidi o ñoadikaaba ki yedi: “Li pamanli ye leni yinba yaaba n tie a luoda kelima U Tienu diema tie yi yaama. Li pamanli ye leni yinba, mi koma n pia yaaba moala kelima yi baa guo. ²¹ Li pamanli ye leni yinba yaaba n buudi moala na, kelima yi baa ti ya laa. ²² Li pamanli ye leni yimo bi niba ya nani yi, ki deli yi ki ñandi bi siiga, ki sugidi yi, ki sengi yi nani ti bonjoagindi yeni kelima o Joa Bijua yaapo. ²³ Li ya tua yipo yeni ya daali, yin mangi mani yi pala ki ya yugi ki ciini li pamanli po kelima ya panpaani n bili yipo tanpoli po yaba. Kelima bi yaajanba moko den tuuni bi

sawalipuaba yene. ²⁴ Ama fala baa ye leni yinba a piada, kelima yi mali ki baa yi yemanma no. ²⁵ Fala baa ye leni yinba yaaba n pia ke li kandi moala na kelima mi koma baa ti gbadi yi. Fala baa ye leni yinba yaaba n laa ti laadi moala na, kelima yi pala baa ti boandi yin ya mua ti ninsiidi. ²⁶ Fala baa ye leni yi bi niba kuli ya ti pagi yi, bi yaajanba moko den pagi bi sawalipua-faadanba yene. ²⁷ Yinba yaaba n cengi n maama, n yedi line: ya bua mani yi yibalinba, ki ya tiendi yaala n nani yaaba n nani yi po. ²⁸ Ya gaaliti mani yaaba n solini yi ki ya jaandi yaaba sugidi yi po. ²⁹ Nilo ya pabi a kpianyendu po, n̄an pegidi ki teni o une mo. Nilo ya fie a liadicianli, n̄an da yie ke o kan ga a liaditediga mo. ³⁰ Pa yua n mia n̄a kuli. Nilo ya fie n̄a n̄an die yaala, da goa ki buali o la. ³¹ Yin ya tiendi bi niba po nani yin bua ban ya tiendi yipo maama. ³² Yi ya bua yaaba n bua yi, bi baa pagi yi yeni mo lede? Baa ti tuonbiadi danba moko bua yaaba n bua ba. ³³ Yi ya n̄anbidi yaaba n n̄anbidi yipo yaapo, bi baa pagi yi yeni mo lede? Ti tuonbiadi danba moko tiendi yene. ³⁴ Yi ya ledi yin daani ke yaaba n baa goa ki pa yi yi ligi, bi baa pagi yi yeni mo lede? Ti tuobiadanba moko ledi bi tuonbia-danlieba bi ligi, ke ban goa ki pa ba. ³⁵ Ama yin ya bua mani yi yibalinba, ya n̄anbidi mani bi niba po, ki ya ledi ba ki da daani ke yi baa goa ki ga bi kani liba. Yeni yi panpaani baa yaba, yi baa tie U Tienu yua n ye n̄ali tanpolijoma bila, kelima wani, o n̄anbidi bi n̄anwaanba leni bi nibiadiba kuli po. ³⁶ Yin ya tiendi mani mi n̄anma nani yi Baa moko n tiendi mi n̄anma maama yeni. ³⁷ Yin da

ja mani ti buudi ke U Tieni n da ti jia leni yimo ti buudi. Yin da bu ki cuo oba ke ban da bu ki cuo yimo. Lani bi kan jia ki bili yimo ya cuonu. Ya tiendi mani yi nisaalilieba po sugili bi tagili po, Lani bi baa tieni yimo yaapo sugili yi ya tagili po. ³⁸ Ya puuni mani, lani bi baa puuni yimo ki bigidi yipo bonnanla, ki ñiigi ki yegini ki kuodi ñali lan cuudi. Bi baa taa yin bigidi nitoaba po leni ya bonbiigikaala, ki biigi yimo yaapo.” ³⁹ Jesu den pua ba mi kpanjama ki yedi: “Naani o juamo baa fidi ki dadi o juana bii? Bani niba lie yeni kuli kan baa ku buogu nnii? ⁴⁰ O ñoadikoa ki cie o canbaa, ama ya ñoadikoa n bangi ki gbeni, o baa naani leni o canbaa. ⁴¹ Be yaapo ke a nua ya muagu n ye a lielo nunbu nni, ki naa nua ya dajengu n ye a yaabu nni? ⁴² Liga lede ke a baa yedi a kpiilo: 'N kpiilo, cedi min ñani ya muagu n ye a nunbu nni,' fini yua n ki nua ya dajengu n duogi a yaabu nni? Fini pala lie daano, ñan kpa ñani ya dajengu n duogi a ya nunbu nni, lane a baa fidi ki la bonnanla ñan baa ñandi ya muagu n ye a lielo yaabu nni maama. ⁴³ Tinanbu kan luoni ya bonluonkaala n ki ñani. Ya tibu n ki ñani mo kan luoni ya bonluonkaala n ñani. ⁴⁴ Bi bandi tibu kuli kelima bu bonluonkaala poe. Bi kan sobidi a kankana ku konkongu po, bi kan go sobidi i cabi bu kpatanluanbu po. ⁴⁵ O ninamo ñandi o pali bonnanla nni yaala n ñani, o nibiado mo ñandi o bonbiadila nni yaala n bia, kelima o nilo maadi yaala n gbie o pali nne. ⁴⁶ Be n teni ke yi yii nni: 'O Diedo, o Diedo,' ki naa tiendi min yedi yaala? ⁴⁷ N baa waani yi yua n cua n kani ki gbadi n maama ki tieni min yedi

yaala kuli n naani leni yua. ⁴⁸ O tie nani ya nilo n den bua ki maa li dieli. O den gbiidi ηali ke li ñuagi ki pundi ku tangu, ki pu li tanpuuli ku yaapo ki maa o dieli. Li ñingocianli n den cua ki puubi ki tugi li dieli yeni, maa den fidi ki ηmiagi li kelima li den maa ku tangu po. ⁴⁹ Ama yua n gbadi n maama ki naa tieni man yedi yaala, omo tie nani ya nilo n maa li dieli ki naa kpa gbiidi ki pu li tanpuuli, ama ki pu ku tanbiigu po. Li ñingocianli n den puubi ki tugi li ya yogunu liga, li den baa. Li diali yeni mudima den bia.”

Danciamou 7

¹ Jesu n den maadi ya niba n maadi opo ya maama n tie na kuli ki gbeni, o den kua Kape-nayuma dogu nni. ² Mintela kobiga yudaano yendo den ye ki pia o naacemo ke o tie opo numoano, ke o yia ηali ki bua ki kpe. ³ O yudaano yeni n den gbadi ke bi maadi Jesu maama, o den soani Jufinba nukpeliba bi tianba o kani ke ban mia o wan cua ki faabi o naacemo. ⁴ Bi den pundi Jesu kani ki mia o ki moandi wan da yie ki yedi: “O joa yeni pundi ηan ηanbi opo, ⁵ kelima o bua ti buolu. Wani n maa tipo li balimaama bangima dieli.” ⁶ Jesu den yegi leni ba ki caa. Wan den kuli a minteela yudaano diegu, o den tuogi wan den soani o danlinba yaaba o kani ke ban yedi o: “N daano, da coagi a yuli, mii pundi ηan kua n dieli nni. ⁷ Lanyaapo moko n teni ke mii sua ke li pundi min cua a kani mini nba. Maadi a maama bebe, n naacemo baa paagi. ⁸ Mini yua ke nitoaba die nni, n moko pia min die ya minteela. n

yen yedi one: 'Gedi,' wan gedi, ki yedi o yua mo: 'Cua na,' wan cua. N yen yedi n naacemo: 'Tieni line,' wan tieni." ⁹ Jesu n den gbadi laa maama, li den tie opo bonlidinkaala, de ki mangi o. O den jigidi ki yedi ya niligu n nua o: "N waani yi ke baa Isalele yaaba siiga, n daa laa ya dandancianli n yene buolu." ¹⁰ Wan den soani yaaba n den lebidi ki pundi denpo, bi den sua ke ya naacemo n bi yia yeni pia laafia. ¹¹ Lani n pendi Jesu den gedi Nayina dogu. O noadikaaba leni nigocianli den yegi leni o. ¹² Jesu n den nagini u dogu bilinciamu buliñoajabu, o den tuogi yaaba n nani lienni ki tugi o kpiemo ki baan piini. Yua n kpe yeni den tie o naa tugu nni bonjayenyenga, ke o naa mo tie kpepuoli. U dogu yaaba boncianla den yegi leni o. ¹³ O Diedo n den laa o, mi ninjima den cuo o opo ke o yedi: "Da buudi." ¹⁴ O den nagini ki sii ku tinkpikpagu. Yaaba n tugi den sedi. O den yedi: "O jawaalo na, n yedi a: 'Fii.'" ¹⁵ Lani yua kpe yeni den fii ki kali ki maadi. Jesu den teni o o naa. ¹⁶ Li fangicianli den cuo laa niba kuli, bi den kpiagidi U Tienu ki tua: "O sawalipuaciamo fii ti siiga. U Tienu goandi o nibuolu." ¹⁷ Jesu n den tieni yaala yeni kuli ya maama den yadi Jude nni leni ya tinmu n lindi kuli. ¹⁸ Jan noadikaaba den togidi o laa bonla kuli. ¹⁹ O den yini bi siiga noadikaaba lie ki soani ba Jesu kani, ke ban yedi o: "Naani a tie yua n den baa cua bi, bi ti da go baa guudi nitoa yo?" ²⁰ Bi jaba yeni n den pundi Jesu kani bi den yedi o: "Jan Batisi n soani ti a kani ke tin buali a fini n ya tie tin gu yua ya cuama bi, bi ke ti da go

ya baa daani nitoa yo?” ²¹ Lanyogunu Jesu den paagi a yama leni a tadima leni mu cicibiadimu n die yaaba kuli boncianla, ki go noadi a juama moko boncianla. ²² O den goa ki yedi Jan tondiba: “Guani mani ki ban togidi Jan yin gba ki go nua yaala: A juama noadi, a waba cuoni, a gbaada njanbidi, a woma gba, bi tinkpiba fidi a luoda mo gba o laabaalinamo. ²³ Li pamanli ye leni min kaa tie yua yaapo tingbali bonla.” ²⁴ Jan tondiba n den niani Jesu kani ya yogunu, o den maadi ku niligu Jan maama ki yedi: “Yi den gedi mi fanpienma po ki ban laa be? Yua n tie nani u faalu n liebi ya ninmuagu bi? ²⁵ To, yi nan den gedi ki ban laa be? Yua n bobi ti tianandi bi? Diidi ki le mani yaaba n yie ti tianandi wani ye bi badicianba diedi nni. ²⁶ Yi nan den li gedi ki baa le be? O sawalipualo bi? Yeni de, ama n waani yi ke yin ban laa yua cie ba sawalipualo. ²⁷ Wani yaapo yo ke li diani ki yedi: 'Diidi, n soani n tondo a liiga, ke wan njanbi a sanu.' ²⁸ N go yedi yi ke pua n mali yua kuli, yua n cie Jan ki ye. Ama yua n wa ki cie bi kuli U Tienu diema nni, wani n yaba ki cie o. ²⁹ Ya niba n den cengi o kuli leni bi lubigaaba kuli den saa U Tienu po moamoani ki cedi ke Jan batisi ba. ³⁰ Ama Falisieninba leni li balimaama bangikaaba n den yie ke Jan kan batisi ba yeni, bi den yie U Tienu n den jagi ki bili bipo yaala.” ³¹ Jesu den pugini ki yedi: “N baa nandi moala na nuba leni be? Bi naani leni be? ³² Bi naani leni ya bila n ka ki daaga nni ki yi bi yaba ki tua: 'Ti piebi yipo mu yelimu, ke yii jeli ki ciaga. Ti yiini yipo i kuyani, yi naa buudi.' ³³ Kelima Jan Batisi cua, waa di jiema, waa ñu

duven mo, ke yi tua: 'O pia ki cicibiadiga.' ³⁴ O Joa Bijua mo cua ki di ki go ñu ke yi tua: 'Diidi ki le, O tie jiejiado leni dañolo, ki ti bi lubigaaba leni i tagibiadi danba kuli ya danli.' ³⁵ Yaaba n tuo U Tienu yanfuoma kuli saa i moamoani ke mi tiegi." ³⁶ Falisieninba siiga yendo den yini Jesu wan je leni o. Jesu den kua o diegu nni ki kali u saajekaanu kani. ³⁷ O pua den ye u dogu nni ke o tagu bia. Wan den bandi ke Jesu ye Falisieni yeni deni ki di, o den taa ya tanli n yi alibati ya buteliga ke gbie leni tulale, ³⁸ ki cua ki sedi Jesu puoli po o taana kani ke o kpaagi li bonkalikaala po. O pua yeni den buudi ke o ninsiidi cuudi ki soangi Jesu taana ke o duuni a leni o yudi ki waliti a ki suogi a tulale. ³⁹ Ya falisieni n den yini Jesu n den laa lani, o den yedi o yama nni: "One ya bi tie sawalipualo moamoani o bi baa bandi ya pua n sii o na n tie yua, leni o tagu n tie maama, ke o tie tagibiadu daano." ⁴⁰ Lani Jesu den yedi Falisieni yeni: "Simono, n pia mi maama ki baa maadi a," Simono den goa ki yedi o: "Canbaa, maadi." ⁴¹ Jesu den yedi o: "O pandinlo den ye ki pia pandanba lie. One den kubi opo kujapiena kobi muu, o lielo mo kujapiena piimuu. ⁴² Ban kaa den pia liba ki baa pa, o den cabi bani niba lie yeni kuli bi pana. Bani niba lie yeni siiga, ñme baa bua o ki cie o yua?" ⁴³ Simono den goa ki yedi o: "N tama wan cabi yua ke o panli yaba ki cie yene." Jesu den yedi o: "A saa i moamoani." ⁴⁴ Lani o den gbegi ki diidi o pua yeni ki go yedi Simono: "A laa o pua na? Min kua a dieli nni, ñaa puni nni ñima ke n nigidi n taana, ama wani,

o nigidi n taana leni o ninsiidi ki go duuni a leni o yudi. ⁴⁵ Haa gobini nni leni mi buama, ama wani, nali min kua, o li waliti n taana yo, waa cedi. ⁴⁶ Haa wuli n yuli po kpama, ama wani, o suogi n taana leni tulale yua ya dunga n pa. ⁴⁷ Lanyaapo n yedi a ke wan bua nni boncianla yeni doagidi ke o baa sugili o tuonbiadi yaadi n yaba po. Yua n baa sugili ya tuonbiadi n wa po mo bua waamu bebe.” ⁴⁸ O den yedi o pua mo: “A baa a tuonbiadi sugili.” ⁴⁹ Yaaba n den taani ki di leni o den maliti bi pala nni: “One tie nme ki puuni sugili ti tuonbiadi po?” ⁵⁰ Jesu go den yedi o pua yeni: “A dandanli faabi a, fii ki ya caa leni mi yanduanma.”

Dianciamou 8

¹ Ya dana n noa Jesu den goagoadi i dociami leni i dowaaali nni kuli, ki kpaani ki wangi U Tienu diema laabaalinjamo. Bi piiga n niliediba den yegi leni o. ² Bi potianba, mu cicibiadimu n den kpa ye yaaba ya niinni leni yaaba n den pia yiantoe ke Jesu paagi ba kuli, den cangi o. Bi siiga poyendo den yi Maliyama Magidala yua, cicibiadimu lele n den ñani yua ya niinni. ³ One jana, o bado Elodo ligikubilo Alikusa pua, one mo susana, leni potoaba boncianla, yaaba n den ñandi bi piama nni ki todi Jesu leni o noadikaaba yema nni. ⁴ Bi niba boncianla den ña i dogi kuli nni ki kpendi Jesu kani. Ku niligu n den taani boncianla, o den pua mi naa kpanjama: ⁵ “O kpakpaalo den ñani ki baa pagi o bonbuoli. Wan den pagini, i tiami den baa u sankunu. Bi den nma yi ke ti bonyugiditi mo

dini yi. ⁶ I tiami mo den baa ki tancaliga po. Yin den pudi, yi den kuodi, kelima yii den pia soangima. ⁷ Yi tiami mo den baa ti konkondi nni. Ti konkondi den taani ki fii leni yi ki dini yi. ⁸ I tiami mo den baa ki tinɲanga nni ki kpedi ki loni bonbiyenbu kuli kobiga kobiga.” Jesu n den maadi lankuli o den kpaani: “Yua n pia a tuba ki baa gbadi, wan gbadi.” ⁹ O ɲoadikaaba den buali o laa kpanjama bundima. ¹⁰ O den goa ki yedi ba: “Bi puni yinba yin bandi U Tienu diema bondoaginkaala, ama nitoaba po, n maadi leni ba mi kpanjama ke ban ya nua leni bi nuni ki nan da le liba, ki ya cengi leni bi tuba ki nan da faami liba. ¹¹ Cengi mani mi kpanjama yeni bundima. Yi bonbuoli tie U Tienu maama. ¹² Yaaba n tie nani u sankunu tinga yeni tie yaaba n gba U Tienu maama ke Sutaani cua ki ɲani ma bi pala nni, ke ban da daani ki baa mi tindima. ¹³ Yaaba n tie nani ki tancaliga yeni tie yaaba n gbadi mi maama ki ga ma lanyogunu leni li pamanli. Ama baa pia jiimoani, bi daani u yogunu waamu bebe po ama mi tulinma ya cua ya yogunu, kali ban ɲa li dandanli. ¹⁴ Ya bonbi n baa ti konkondi nni tie yaaba n gbadi mi maama, ama bi ya suagi liiga, bi cedi ke bi yema yanyagidi leni ɲalimani leni mi yemanma yankuali dini laa maama, ke bi bonluonkaala liba kuli ki beni. ¹⁵ Ya bonbi n baa ki tinɲanga nni mo tie yaaba n gbadi mi maama ki ga ma ya pala n tiegi ki ɲani nni ki kpaagi mi po ki kubi ma bonɲanla, ki juuni ki ban loni li bonluonkaala. ¹⁶ Niloba kan cuoni ki fidisanga ki taa li sancianli ki ɲoagini ga, yaaka ki kubini ga u duanu tiipo, kali wan tuani ga u

fidisantuankaanu, ke yaaba n kua li dieli nni n ya nua mi yenma. ¹⁷ Liba kuli ki ye ki wuo ki kan wuodi. Liba kuli ki ye ki duagi ki kan doagidi bi niba n bandi. ¹⁸ Lanyaapo yin fangi mani yi yula leni yin cengi maama, kelima bi baa pa ki pugini yua n pia, ama yua n ki pia wani, bi baa ga o kani baa wan nua ke o pia yaala.” ¹⁹ Jesu naa leni o waamu den cua ki baa le o ki naa fidi ki pundi o kani kelima bi niba n yabi maama. ²⁰ Bi niba den yedi Jesu: “A naa leni a waamu se niini po ki bua ki le ŋa.” ²¹ Jesu den goa ki yedi: “N naa leni n waamu tie yaaba n cengi U Tienu maama ki tiendi man yedi yaala.” ²² Danyenli Jesu leni o ŋoadikaaba den kua ku ñinbiagu ke o yedi ba: “Tin duodi mani ki gedi nepo ya boanjaali.” Bi den fii ki caa. ²³ Ban den ye ku ñinbiagu nni ki pegidi ki caa ya yogunu, Jesu den guani. Ku faabiadigu den kua mi ñincianma nni, ke mi ñima bua ki gbie ku ñinbiagu, ke li bia bipo. ²⁴ Bi den nagini ki fundi Jesu ki yedi o: “Canbaa, canbaa ti bia.” O den fundi ki maadi leni ku faaligu leni ñinguonpaala leni li bali ke li kuli duani suo. ²⁵ O den yedi o ŋoadikaaba yi dandana ye le?” Ti jawaandi leni li pakili den cuo ba ke bi yedi bi yaba: “One wani daa, o tie ŋme ki maadi ba ku faaligu leni mi ñima ke li kuli tuo ki tieni wan yedi yaala?” ²⁶ Bi den duodi mi ñincianma ki pundi Jelasa dogu tinbianu yu n tiegi Galile. ²⁷ Jesu n den ñani ku ñinbiagu nni ki se li wali po, u dogu nni nilo, mu cicibiadimu n den ye yua ya niinni den cua ki tuogi o. Li den waagi ke o joa yeni ki go yie tiadi. Waa go den ye diedi nni, o ji den ye a kakula nne. ²⁸ Wan den

laa Jesu o den tiani, ki gbaani o nintuali ki kpaani boncianla: “Be n ye mini leni fini siiga, Jesu, U Tienu yua n ye ñali tanpolijoma Bijua? N mia ña ñan da faligi nni.” ²⁹ O den yedi yeni kelima Jesu den yedi ki cicibiadiga kan ña o niinni, kani yaaga n den die o ke li waagi. Bi den luo o i kuseseli ki kpaagi o ti kukpaadi ki gu o, ama o den yen cenli li bonlolikaala ke ki cicibiadiga caani o li fuali po. ³⁰ Jesu den buali o: “A yi lede?” O den goa ki yedi o: “Ku niligu.” O den yedi yeni kelima mu cicibiadimu boncianla den kua ki ye o niinni. ³¹ Mu den miadi Jesu ke wan da yedi mun gedi u kulu nni. ³² Li den sua ke u dokuliciamu ye li juali po ki gbi i moajiini. Mu cicibiadimu den mia Jesu wan pa ba u sanu mun kua i duoli yeni niinni, ke o puni mu. ³³ Lani mu cicibiadimu den ñani o joa yeni niinni ki ban kua i duoli nni, ke u dokulu kuli digi ki jiidi ki baa mi ñincianma nni ki bodi. ³⁴ Yaaba n kpaaba n den laa yaala n tieni, bi den soani sani ki ban waani li laabaalo u dogu nni leni i tinkundogi nni. ³⁵ Bi niba den ñani ki gedi ki baan le yaala n tieni. Bi den pundi Jesu kani ki laa mu cicibiadimu n den ñani ya joa ya niinni yeni, ke o ka Jesu taana kani ki yie ti tiadi ki go pia o yama ke ti jawaandi cuo ba. ³⁶ Yaaba n laa yaala n tieni kuli den togidi lan tieni maama ke mu cicibiadimu n den ye yua ya niinni paagi. ³⁷ Lani Jelasa yaaba leni u tinkundogu nni yaaba kuli den taani ki mia Jesu ke wan bi kani kelima ti jawaanciandi den cuo ba. Jesu den kua ku ñinbiagu nni ki baa gua ki duodi. ³⁸ Mu cicibiadimu n ñani yua

ya niinni den miadi Jesu ke wan cedi wan ya ye leni o. Ama Jesu den cabi o ki yedi o: ³⁹ “Lebidi ki guani a denpo ki ban togidi U Tienu n tieni apo yaala kuli.” O den gedi ki ban wangi u dogu nni kuli Jesu n tieni opo yaala. ⁴⁰ Jesu n den duodi ki pundi napo ya jaali ya yogunu, ku niligu den biali o kelima bi den gu o. ⁴¹ Ban den yi yua Jayilusa ke o tie li balimaama bangidieli yudaano den cua ki gbaani Jesu taana kani ki mia o wan cua o deni, ⁴² kelima o den pia bonpoyenyenga yua n pia nani piiga n bina lie ke o yia ki bua ki kpe. Jesu n den caa, ku niligu den miabi o. ⁴³ O pua den ye li kani ke o soama wuliti kaa se njali piiga n bina lie, o den biani o piana kuli a logitola kani, oba kuli ki den fidi ki paagi o. ⁴⁴ O den cua ki nagini Jesu puoli po ki sii o liadicuadi. Lanyogunu o soañakaama den sedi. ⁴⁵ Jesu den yedi: “Hme n sii nni?” Bi kuli n den nia ke oba ki sii o, Piel den yedi: “Canbaa, ku niligu lindi a ki miabi a.” ⁴⁶ Jesu den goa ki yedi: “O nilo sii nni, kelima n bandi ke u paalu soani tuonliba.” ⁴⁷ O pua yeni den sua ke waa wuo, o den cua ki digibi ki gbaani Jesu nintuali ki waani bi niba kuli wan bi sii o yaala yaapo, ki go waani ke lanyogunu liga o paagi. ⁴⁸ Jesu den yedi: “N bisalo a dandanli paagi a gedi leni mi yanduanma.” ⁴⁹ Jesu n den maadi ya yogunu, o nilo den ñani li balimaama bangima dieli yudaano denpo ki cua bi kani ki yedi: “A bisalo yeni, waa ye da go coagini canbaa.” ⁵⁰ Jesu n den gbadi lani o den yedi li balimaama bangima dieli yudaano: “Da jie liba, daani bebe, o baa paagi.” ⁵¹ Jesu n den pundi o

joa yeni deni, waa den tuo nitoa kuli n yegi leni o ki kua, kali Pielu leni Jan leni Jaka leni ki biga yeni baa leni o naa. ⁵² Bi niba kuli den buudi buudi opo i kumoe. Jesu den yedi: “Da buudi mani, waa kpe ka, o goa yo.” ⁵³ Bi den laa o ti laadi ki ñuadi o kelima bi bani ke o kpe. ⁵⁴ Jesu den cuo ki biga nuu ki kpaani: “Ki biga, fii.” ⁵⁵ O naano den goa ki kua o niinni ke o fii lan yogunu liga. Jesu den yedi ba ban pa o wan je. ⁵⁶ Li pakili den cuo ki biga danba. Jesu den ke ban da maadi niliba kuli yaala n tieni.

Dianciamou 9

¹ Jesu den yini ki taani bi piiga n niliediba ki puni ba u paalu leni li bali ban ya paani mu cicibiadimu kuli ki go paagidi bi niba ban ya ya yianbuoli kuli. ² O den soani ba ke ban ya wangi U Tienu diema maama, ki go ya paagidi a yيامa moko. ³ O den yedi ba: “Yin da taa liba li sancenli po, baa gbiamu, baa sancenboagili, baa jiema, baa ligi, ki da taa liada lie mo. ⁴ Yin kua ya diegu nni kuli, yin ya ye lankani ñali yin baa fii. ⁵ Bi yaa tuo ki ga yi cangu naankani kuli, yi ya ña laa dogu nni ya yogunu, yin kpia ba yi taatama, lan tua seedi bi yiema po.” ⁶ Lani bi ñoadikaaba den fii ki gedi ki goagoadi i dowaaali nni ki wangi o laabaalinjamo, ki paagidi a yيامa i kaani kuli. ⁷ Elodo yua n den die Galile diema den gbadi yaala n tieni kuli, o yama den lengidi kelima bi tianba den tua ke Jan Batisi fii bi tinkpiba siiga, ⁸ bine mo n ya tua ke o sawalipualo Elia n go doagidi o yuli, bine mo ke bi sawalipuaba siiga

yendo n fii bi tinkpiba siiga. ⁹ Wani Elodo mo den tua: “N den teni ke bi jia Jan yuli, Lanwani min gba ke bi maadi yua yaapo li naabonla kuli tie nme?” O den moandi ki baa la o. ¹⁰ Jesu tondiba den guani o kani ki togidi o ban tieni yaala kuli. Lani o den taaba bi bebe ke bi gedi Batisayida dogu kunu po. ¹¹ A nigola den bandi ki noadi o. Jesu den biali ba, ki waani ba U Tienu diema maama ki go paagi yaaba n ki pa. ¹² Ki yenga n den bua ki kua, bi piiga n niliediba den nagini Jesu kani ki yedi o: “Cabi ku niligu ban yadi ki gedi ya dobila leni ya koajaana n kuu, ki ban baa u duankaanu leni li bonjekaala, kelima tin ye naani ne tie fuali.” ¹³ Jesu den yedi ba: “Pa ba mani yiba ban je.” Bi den goa yedi: “Tii pia liba kali dupen bonbimuu, leni jami lie, li yaa tie ke ti baa gedi ki ban da li bonjekaala ya niligu n tie na po yaaka.” ¹⁴ Kelima bi jaba bebe den bua ki pundi tudamuu (5000). Jesu den yedi o noadi kaaba: “Teni mani ban boagidi nani niba piimuu muu yeni, ki kali caga caga.” ¹⁵ Bi den tieni yeni ki kaani bi niba kuli. ¹⁶ Jesu den taa bi dupenmuudiba leni i janliedi yeni, ki yaadi ki noanli tanpoli ki jaandi ki seligi la. Lani o den cabidi cabidi ki teni o noadikaaba ban boagidi ku niligu. ¹⁷ Yua kuli den dini ki guo. Bi den wodi ban dini ki sieni yaala ki gbieni piiga n baabuodi lie leni a boncaba. ¹⁸ Dayenli Jesu den piadi ki jaandi ke o noadikaaba bebe den ye leni o. O den buali ba: “A nigola tua ke n tie nme?” ¹⁹ Bi den goa ki yedi o: “Boncianla tua ke a tie Jan Batisi, bine Elia, bine mo ke bi sawalipuaba siiga

nni yendo n fii bi tinkpiba siiga.” ²⁰ O den yedi ba: “Yi mo te, yi mo nan yedi ke n tie nme yo? “Pieli den goa ki yedi o: “A tie UTienu n Gandi yua.” ²¹ Jesu den maadi leni li bali ki yedi ke ban da waani la niloba kuli. ²² O go den yedi ke li tie tiladi o Ja Bijua n la fala boncianla, ke Jufinba nikipeliba leni bi Kopadicianba yudanba leni leni li balimaama bangikaaba n yie o, ki kpa o. Ama ke li dataali daali o baa fii bi tinkpiba siiga. ²³ Lani Jesu den yedi bi niba kuli: “Yua n bua ki ya nua nni kuli, wan yie o yuli, ki bugi o dapoanpoanli daali kuli ki nan ya nua nni. ²⁴ Kelima yua n bua ki ga miali kuli o baa biani li, ama yua n baa biani o miali kelima mini yaapo kuli baa faabi li. ²⁵ O nilo ya ba ki diedi nanduna kuli ke o miali nan bodi, bi ki bolini o yuli, li baa nanbi o po be? ²⁶ Yua n jie i fe mini leni n maama kuli po, o Ja Bijua moko baa ti jie opo i fe o ya cua leni o kpiagidi leni Baa yaa kpiagidi ki yegi leni yaa malekinba n gagidi. ²⁷ N waani yi moamoani, yaaba n ye nakanba, bi tianba kan kpe kaa laa UTienu diema.” ²⁸ Jesu n den maadi la maama ke dana nii pendi, o den taa Pieli leni Jan leni Jaka ki doni li juali po ki baa jaandi. ²⁹ Wan den jaandi ya gogunu, o nunga n naani maama den lebidi, o tiayiekaadi moko den lebidi ki pendi nali ki ñuliti. ³⁰ Jaba lie den maadi leni o. Li den tie, Musa leni Elia, ke bi doagidi bi yula ke, ³¹ tanpoli kpiagidi lindi ba, ke bi maadi leni Jesu wan baa kpe ya kuuma jelusalema nni po. ³² Mi guama den bgadi Pieli leni o lieba, ama bi den yie mi guama pokilaa Jesu kpiagidi leni

ya jali ediba n se leni o. ³³ Bi jaba yeni n den baa ña Jesu kani ya yogunu, Piel den yedi o: “Canbaa, li nani tin ya ye ne. Tin tieni diena taa, fini yenli, Musa yenli, Elia mo yenli.” Waa den bani wan maadi yaala. ³⁴ Wan den maadi yeni ya yogunu, ku tawaligun den jidi ki libini ba. Bi ñoadikaaba n den laa ke bi kua kutawaligu nni, ti jawaandi den cuo ba. ³⁵ U nialu den maadi kutawaligu nni ki yedi: “one n tie n Bijua, min gandi yua, cengi mami o.” ³⁶ U nialu yeni n den maadi ki gbeni, bi sua ke Jesu ye o bebe. Bi ñoadikaaba den muubi bi ñoana, baa togidi oba laa yogunu ban la yaala. ³⁷ Lan den fii ki fa, bi den jidi li juali po, ya niligu n yaba den tuogi Jesu. ³⁸ O ja den kpaani ku nikigu siiga ki yedi: “canbaa, n mia ña ñan diidi npo n bi jua na, kelima o tie n bonjajenjenga. ³⁹ Ki cicibiadiga n fii opo ya yogunu kuli, lanyogunu liga o yen kuudi, kan yaa digin o leni u paalu kikapalini o leni ti ñminsapunpudi ki faligidi o. Ki ñama o niinni pa opo. ⁴⁰ N bi mia a ñoadikaaba ke ban deli ki ñani ga o kani, ke baa fidi.” ⁴¹ Jesu den goa ki yedi: “Yinba, yaa nibuolu n luo li dandan ki go bia, n baa taa ki ye leni yi ki go juuni yipo ki pundi u laa yogunu? Cuani a bijua na.” ⁴² Ki biga n den nagini Jesu kani ya yogunu, ki cicibiadiga den guli o ki go digini o leni u paalu. Jesu den funi leni ga, ki paagi ki biga, ki teni o o baa. ⁴³ U Tienu kpiagidi leni o paaciamu den paki yaaba n ye li kani kuli. Bi niba kuli n den laa Jesu n tieni yaala kuli ke li fangicianli leni li pakili cuo ba, o den yedi o ñoadikaaba: ⁴⁴ “ Yinba, yin diadi

mani yi tuba ki cengi mi naa maama bonŋanla: Bi niba baa janbi o Ja Bijuaki teni o bi nisaaliba nuu nni.” ⁴⁵ Ama bi ŋoadikaaba ki den ga laa maama n bua ki yedi yaala. Li den duagi bipo ke ban da ga ma. Bi den jie, baa buali Jesu lipo. ⁴⁶ Mi niama den fii bi ŋoadikaaba siiga, ke ban bandi bi siiga yua n tugi li yuli. ⁴⁷ Jesu den bandi ban maliti yaala bi pala nni, ki taa ki biwaaga ki sieni o o kani ⁴⁸ ki yedi ba: “yua n ga ki naa biga n yeli nni ga mini nba yo, yua n ga mini mo, o ga yua n soani nni. Yi siiga yua n wa ki cie yikuli, wani n tugi li yuli.” ⁴⁹ Jan den yedi: “Canbaa, ti den la ya ja n deli mu cicibiadimu a yeli nni ke ti yie opo, kelima waa taani leni ti ki ŋua ŋa.” ⁵⁰ Jesu den goa ki yedi o: “Da go yie mani opo ke wan da go tieni la, kelima yua n kaa yie yipo kuli taa yi po.” ⁵¹ U yogunu n den nagini ke U Tienu baa ŋani Jesu ŋanduna nni ki duoni o tanpoli, Jesu den jagi ki bili ke o baa gedi jelusalema. ⁵² O den soani bi tondiba ke bi kua o liiga. bi den gedi ki ban kua Samali doyendu nni ki baa lingi o po ku candiegu. ⁵³ Ama baa den tuo Jesu cangu, kelima wan caa jelusalema yeni yaapo. ⁵⁴ O ŋoadikaaba Jaka leni Jan n den laa lani bi den yedi: “Ti Daano, a bua tin yedi mi fantama n ŋa tanpoli po ki bolini ba bi?” ⁵⁵ Jesu den jigidi ki noanli ba ki funi leni ba. kelima o Ja Bijua naa cua ki baa bolini bi nisaali miana ka, ama ki faabi ba yo. ⁵⁶ Bi den suagi liiga ki gedi dotogu. ⁵⁷ Ban ye u sanu nni o nilo den yedi Jesu: “N baa ŋua ŋa ŋan caa naani kuli.” ⁵⁸ Jesu den goa ki yedi: “I coli pia i fali, ti bonyugiditi mo pia

ti tediti, ama o Ja Bijua wani naa pia wan baa dua naani.”⁵⁹ Jesu den yedi nitoa mo: “ɲoadi nni.” o den goa ki yedi o: “N Daano, pa nni min da kpa gedi ki ban piini n baa no.”⁶⁰ Jesu den yedi o: “Cedi bi tinkpiba n piini bi tinkpiba, ama fini, gedi ki ban ya wangi U Tienu maama.”⁶¹ Nitoa go den yedi o: “N Daano, n baa ɲoadi a, ama pa nni min ɲda kpa gedi ki ban cabi n denpo yaaba.”⁶² Jesu go den yedi o: “Yua n mubini ku naayaligu ki baa ya ko, ki go gbegidi ki nua puoli, waa dagidi U Tienu diema po.”

Dianciamou 10

¹ Lani yaa puoli o Diedo go den gandi ɲadikaaba pilele n bilie ki soani ba niba lielic ke bi kua o liiga, ki gedi wani oba n den baa gedi ya dogi leni ya kaani kuli. ² O den yedi ba: “U jetaagu yaba ama bi tuonsoanba nan wa. Lawani yin mia mani u jetaagu Diedo wan soani bi tuonsoanba o jetaagu po. ³ Gedi mani! Diidi ki le, n soani yi nani a pebila yeni i fuasangbanli siiga. ⁴ Yin da taa mani ligiboagili, baa sancenboagili, baa cacaadi, ki da sedi u sanu nni ki fuondi oba. ⁵ Yin kua ya diegu nni kuli, kpa fuondi mani ki yedi: “mi yanduanma n yaa ye ku naa diegu nni.” ⁶ Yua n bua mi yanduanma ya ye lienni, yin gaali o ya yanduanma yeni baa ye leni o. Yua n bua mi yanduanma yeni yaa ye li kani mo, yi gaali n guani yi ya kani. ⁷ Yin ya ye laa diegu nni ki di ki go ɲu ban puuni yi yaala kuli, kelima o tuonsoanlo pundi ki baa o panpaani. Yin da ɲa diegu nni ki tuadi dietoagu. ⁸ Yin kua ya dogu nni ke bi ga yi cangu kuli, yin

je mani ban puni yi yaala, ⁹ ki paagi ya yiama n ye likani ki yedi ba: 'UTienu diema nagini yi kani.' ¹⁰ Ama yin kua yaa dogu nni ke baa ga yi cangu kuli, yin ña ki sedi bi sani nni ki yedi: ' ¹¹ Ti kpia baa yi dogu tama yaama n tabini yi taana yeni. Ama yin bandi bojanla ke U Tienu diema nagini.'" ¹² Jesu den pugini ki yedi o ñoadikaaba: "n yedi ke ti buudi daali, Sodoma ya buudi kaa bia ki pundi laa dogu yaaba buudi. ¹³ Fala baa ye leni fini Kolasini dogu. Fala baa ye leni fini Betsayida dogu, kelima ya bancianma n tieni a niini ne ya den den tieni ñali yogu Tili leni Sidoni dogi nni, bi den baa laa li paboanli tiadi leni mi fantanpiema ki lebidi bi yama. ¹⁴ Lanyaapo, ti buudi daali Tili leni Sidoni dogi ya fala kan yaa bia ki pundi yi ya fala. ¹⁵ Fini, Kapenayuma dogu moko, a tama ke a baa fini a yuli ñali tanpoli po bi? Aa a, bi baa jiini a ñali bi tinkpiba diema." ¹⁶ Jesu go den yedi o ñoadikaaba: "Yua n cengi yi maama cengi n yaama, yua n yie yi mo yie mini, yua n yie mini mo yie yua n soani nni." ¹⁷ Hoadikaaba piilele n bilie yeni den guani Jesu kani leni li pamanli ki yedi: "Ti Daano, baa mu cicibidimu moko tuodi ti maama a yeli nni." ¹⁸ Jesu den yedi ba: "N den la Sutaani ñani tanpoli ki peli nani mi tañigima yeni ki baa. ¹⁹ N puni yi u paalu ke yi baa fidi ki ya ñmaadi i we leni i nami, ki ya paani yibali paciamu kuli. Liba kuli kan fidi ki tieni yi yaala n bia. ²⁰ Baa yeni, yin da mangi mani yi pala kelima mu cicibidimu tuo yi maama, ama yin mangi mani yi pala kelima

bi diani yi yela tanpoli po.” ²¹ Lanyogunu liga o U Tienu Fuoma Yua den teni Jesu pali mangi njali boncianla ke o yedi: “Baa, fini yua n tie tanpoli leni ki tinga kuli Diedo, n pagi a kelima a doagini li naa bonla bi yanfodanba leni bi nunfandanba kuli po, ki doagidi la yaaba n tie nani a biwaala yeni yaapo. Yeni de, Baa, li tie yeni kelima li nua a yanjagin’anli.” ²² Jesu den pugini ki yedi: “N Baa puni nni li bonla kuli bali. Oba kuli ki bani Bijua n tie yua kali Baa bebe, oba kuli mo ki bani Baa n tie yua kali Bijua leni wani Bijua n bua ki doagidi o yua yaapo.” ²³ Lani Jesu den jigidi ki noanli o njoadikaaba ki maadi leni bani bebe ki yedi: “Li pamanli ye leni yi kelima yin laa yaala po. ²⁴ Kelima n yedi yi ke bi sawalipuaba leni bi badiba boncianla den bua ki le yin nua yaala na, ki naa laa la, bi den bua ki gbadi yin gba yaala na, ki naa gbadi.” ²⁵ U Tienu balimaama bangikaciamo yendo den fii ki bua ki biigi Jesu ki yedi o: “Canbaa, n baa tieni lede ki baa ya miali n kan gbeni?” ²⁶ Jesu den yedi o: “Be diani li balimaama nni? A cogi be lienni?” ²⁷ O den goa ki yedi o: “njan bua o diedo a Tienu leni a pali kuli leni a miali kuli leni a fidu kuli leni a yantiali kuli, ki go bua a nisaalilielo nani njan bua a yuli maama.” ²⁸ Jesu den yedi o: “A guani ke li tiegi. Ya tiendi yeni, a baa ya ye.” ²⁹ Li balimaama bangikaciamo yeni den bua ki sa o yuli po i moamoani ki yedi Jesu: “nme nan tie n nisaalilielo?” ³⁰ Jesu den goa ki yedi o: “O ja den nani Jelusalema, ki jiidi ki caa Jeliko. O den ba bi sanjiaba siiga, ke bi bibi o, ki fie wan pia

yaala ki go puapua o ki ŋa o ke wani leni mi kuuma ki foagi, ki ban caa. ³¹ Li den sua ke bi kopadicianba siiga yendo moko den jiidi ki tagi laa sanu. Wan den la o ja yeni, o den jadi ki balini ki pendi. ³² Lefi buolu yua moko n den jiidi ki pundi li kani ki laa o ja yeni, o den jadi ki pendi. ³³ Ama, Samali yua, den caa u dogu ki cua likani. wan den laa o ja yeni, mi niŋima den cuo o opo. ³⁴ O den nagini ki tieni o nala mi kpama leni duven ki finfini a a caba, ki jagini o wani o ba ya boncaginkaala po, ki gedini o ki ban baa opo ku candiegu ki kubi o. ³⁵ Lan fii ki fa o den ñani kujapiena lie ki teni ku candiegu daano ki yedi o: "Ya kubi o, ŋan baa biani opo yaala ki pugini li ne po, n ya lebidi ki guani, n baa pa ŋa." ³⁶ Lani Jesu den buali o ki yedi: "A yaa yama po, bi nitaadiba yeni siiga ŋme tie yua n den baa bi sanjiaba siiga yeni nisaalilielo?" ³⁷ O den goa ki yedi o: "Yua n gbadi opo miŋima yene." Jesu den yedi o: "A mo n gedi ki ban ya tiendi yeni. ³⁸ Jesu go den taa u sanu, wani leni o ŋoadikaaba. O den kua doyendu nni. Ya pua n yi Malata den ga o cangu. ³⁹ O pua yeni den pia o waalo ke o tie pua ki yi Maliyama. wani Maliyama den kali Jesu taana kani ki cengi o maama. ⁴⁰ Ku diegu tuonli den yagi Malata yama ke o cuoni ki lindi. O den cua ki yedi Jesu: "n Daano, naani n waalo n ŋa nni ke n tuuni n bebe yeni, laa yia ŋa? Yedi o wan todi nni." ⁴¹ O Diedo den goa ki yedi o: "Malata, Malata, a yagini a yama ki cuoni ki lindi li bonla boncianla po. ⁴² Ama bonyenla n tie tiladi, Maliyama gandi li bonŋanla, ban kan

fie o yaala.”

Dianciamou 11

¹ Danyenli Jesu den jaandi kaanu ba. wan den jaandi ki gbeni, o n̄oadikaaba siiga yendo den yedi o: “N Daano, bangi ti tin baa jaandi maama, nani Jan n bangi o ya n̄oadikaaba maama.”
² Jesu den yedi ba: “Yi ya yen baa jaandi yin yedi: ‘Ti Baa, a yeli n baa mi gagidima. A diema n cua.’
³ Pa ti daali kuli ya jiema banlu n dagidi. ⁴ Tieni ti po sugili ti tuonbiadi po kelima ti moko tiendi sugili yaaba n tуди tipo kuli po. Da tuo tin ba mi tulima nni.’”
⁵ O go den yedi ba: “Yi siiga yendo ya pia o danli ki gedi o kani ku yagisiigu ki yedi o: ‘N danli, ledi nni dupen bonbitaa, ⁶ kelima n danli yendo fii li sancenli ki cua n kani ke n naa pia liba ki baa candi o.’
⁷ O danli yua n ye o dieli tugu nni yeni ya goa ki yedi o: ‘Da yagini n yama, n luoni bu buliñoabu no, mini leni n bila kuli mo duani n kan go fidi ki fii ki pa n̄a.’
⁸ N yedi yi, baa o ya kan fidi ki fii kelima o tie o danli, o baa fii kelima o tigini o po, ki pa o wan luo yaala yeni kuli. ⁹ Lanyaapo n yedi yi, mia mani, bi baa pa yi, lingi mani, yi baa le, yedi mani: ‘Gafala,’ bu buliñoabu kani, bi baa luodi yipo. ¹⁰ Kelima yua n mia kuli baa baa, yua mo n lingi kuli mo baa le, bi baa luodi yua n yedi: ‘Gafala,’ ki bua ki kua kuli po mo. ¹¹ Yinba bi baanba siiga, n̄me ya bijua n baa mia o dupen wan teni o li tanli, bi o ya mia o o jamo wan teni o o wa? ¹² Bi o baa mia o li jenli wan teni o o namo? ¹³ Yinba yaaba n bia ya bani ki teni yi bila li bonnanla laa pia kuli tama ke yi Baa yua

n ye tanpoli baa pa yaaba n mia o o Fuoma Yua.”
¹⁴ Jesu den deli ki ñani o nilo niinni ya cicibiadiga n teni ke o tie muulo. Ki cicibiadiga yeni n ñani ya yogunu, o muulo den maadi ke li pakili leni li fangili cuo ku niligu. ¹⁵ Ama bi tianba den yedi: “Mu cicibiadimu bado Belisebu n puni o u paalu ke o fidi ki deli mu cicibiadimu bi niba niinni.” ¹⁶ Bi tianba mo den bua ki dia Jesu ku madiagu, ki mia o ke wan tieni ya bancianma n baa doagidi ke o paalu ñani U Tienu kani. ¹⁷ Jesu den bani ban maliti yaala ki yedi ba: “Ya diema n boagidi ki tuogi leni mi yuli kuli baa bodi, mi diena kuli mo baa baali a ya po. ¹⁸ Sutaani yaaba mo ya deli ki ñani Sutaani yaaba, o diema baa tieni lede ki ya ye? N yedi yeni kelima yi yedi ke mu cicibiadimu bado n puni nni u paalu ke n deli mu cicibiadimu. ¹⁹ Belisebu n ya puni u paalu ke n deli mu cicibiadimu, yi ya ñoadikaaba mo deli mu ñme ya yeli nne? Lanyaapo bi baa jia yi leni ti buudi. ²⁰ Ama li ya tie ke U Tienu nubili n puni nni u paalu ke n deli mu cicibiadimu, lanwani U Tienu pundi yi kani. ²¹ O gbandaano ya kubi o jatiadi ki gu o diegu, wan pia yaala kuli, waa bangi lipo. ²² Ama yua n pa ki cie o ya cua ki baa o ki paadi o, o baa fie o jatiadi wan bi dugi yaadi yaapo kuli, ki taa o fagidi ki boagidiboadi. ²³ Yua n ki taa npo kuli tie n yiekoa. Yua n ki todi nni ke n taandi nan yadi wani. ²⁴ Ki cicibiadiga ya ñani o nilo niinni, ki yen gedi ki ban ya gaandi ya fuali n ki pia ñima nni, ki lingi mi fuodima. O yaa la ki baa yedi: 'N baa lebidi ki guani n dieli po min den ñani naani.' ²⁵ O ya pundi o baa sua

ke li pidi ki ŋanbi. ²⁶ Lanwani o baa gedi ki ban taa cicibiamu lele yaamu n bia ki cie kani ki ba, mun yegi ki ban kua li niinni ki ya ye. Laa nilo yeyuankaama baa bia ki cie mi kpiama.” ²⁷ Jesu n den maadi yeni ya yogunu, o pua den kpaani ku niligu siiga ki yedi o: “Li pamanli ye leni ya pua n mali a leni ya biina n ŋaani a kuli.” ²⁸ Jesu den goa ki yedi o: “Li pamanli ye leni yaaba n cengi U Tienu maama ki kubi ma ki cie.” ²⁹ A nigola n den taani boncianla ki ŋabi ki mabindi Jesu, o den yedi: “Moala na niba tie nibiadiba. Bi miadi ya bancianma n tie sinankeene, ama bi kan tieni bipo sinankeentoa li yaa tie Jonasa yua yaaka. ³⁰ Nani Jonasa n den tie sinankeeni Ninife dogu yaaba po maama, o Joa Bijua moko baa tua sinankeeni moala niba po yeni. ³¹ Ya diema n ye niganu po pobado baa taani ki sedi leni moana niba ti buudi daali, ki bu ki cuo ba, kelima o den ŋani ŋali ŋali foagima, ki cua ki cengi Salimono yanfuomaama, ama moamoani yaala n cie Salimono ye ne. ³² Ninife dogu yaaba moko baa taani ki fii ki sedi leni moala na niba ti buudi daali ki bu ki cuo ba, kelima Jonasa n den waani ba U Tienu maama, bi den lebidi bi yama. Ama moamoani, yaala n cie Jonasa ye ne. ³³ Niloba kan cuoni fidisanga ki kuani ga ya kaanu n wuo, yaaka ki taa li sancianli ki ŋoagini ga. Ama o baa taa ki tuani ga u fidisantuankaanu ke yaaba n kua li dieli nni kuli n ya nua mi yenma. ³⁴ A nunbu tie a gbannandi fidisanga. A nunbu ya ŋani, a gbannandi nni kuli baa yieni bonjanla. Ama a nunbu yaa ŋani, a gbannandi kuli baa ye li biigili nni. ³⁵ Lani yaapo ŋan fangi ayuli ki da

teni ke ya yenma n ye a niinni n tua biigili. ³⁶ A gbannandi nni kuli ya yieni boŋanla keli biigili ki ye kaanuba kuli nni, ti kuli baa yieni nani ki fidisanga n yen yieni apo ki yenma maama.” ³⁷ Jesu n den maadi ya yogunu, Falisieni yendo den yini o ke wan kua ki je o deni. O den kua ki kali u saajekaanu kani. ³⁸ Falisieni yeni den laa ke waa nidi ki baa je, li den paki o. ³⁹ O Diedo den yedi o: “Yinba falisieninba yi yen ŋuudi ki ŋanbi ki tadiñokaaga leni ku saajetadigu kuli puoli po, ama yi tugu nni nan gbie leni yin fenli yaala leni yin tiendi ya biadima. ⁴⁰ Yinba, bi yanpiidanba yeni, yua n tagi puoli po, wan ka tagi tugu nni mo? ⁴¹ Pa mani a luoda yaala n ye yi pala tugu nni, yaala n sieni kuli baa ŋanbi yipo. ⁴² Fala baa ye leni yi, yinba Falisieninba, kelima yi coadi ya kpinfaadi n yi menti leni lu, leni kpinfatoadi kuli, ki ñandi dim. Ama yi ŋa mi teginma leni U Tienu ya buama. Li pundi yin ya bi tiendi lani, ki nan da cedi yin maani ki tiendi yaala yeni mo. ⁴³ Fala baa ye leni yi, yinba Falisieninba, kelima yi bua ki ya kaa yi niciankali-kaani li balimaama bangima diena nni, ki go bua bi niba n yaa fuondi yi ki kpiagidi yi mu daamu nni. ⁴⁴ Fala baa ye leni yi kelima yi tie nani ya kula n ki ñi ke bi niba cuoni apo kaa faami.” ⁴⁵ Li balimaama bangikacianba siiga yendo den goa ki yedi o: “Canbaa, ŋan maadi maama na a sugidi ti moko.” ⁴⁶ Jesu den goa ki yedi: “Fala baa ye leni yi moko, yinba li balimaama bangikacianba, kelima yi tundi bi niba a tugikpiaga, ya ke yinba yiba kan tuo ki sii

ɲa leni yi nabiyenli. ⁴⁷ Fala baa ye leni yi, kelima yi goa ki maa ki ɲanbidi yi yaajanba n den ku ya sawalipuaba ya kula. ⁴⁸ Yeni yi tiendi seedi ke yi yama dagidi leni yi yaajanba tuona, kelima bani, bi den ku bi sawalipuaba, ke yi mo maa bi kula po li bontiadikaala. ⁴⁹ Li tie lani yaapo ke wani U Tienu yanfuoma po o maadi Jufinba maama ki yedi ke wani U Tienu n baa soani o kani o sawalipuaba leni o tondiba. Bi baa kpa bine ki faligi bine. ⁵⁰ Lanyaapo U Tienu baa tuu moala na nuba bi yaajanba n den ku ya sawalipuaba ki wuli bi soama panli, ki cili leni Abela soama ɲali ɲanduna tagima yogunu, ⁵¹ ki pundi ɲali Sakali ya soama ban kpa yua U Tienu diegu nni, li padibinbinli leni u kaangaginamu siiga. Yeni de, n yedi yi ke U Tienu baa tuu moala na niba laa kuuma kuli panli. ⁵² Fala baa ye leni yi, yinba li balimaama bangikacianba, kelima yi tuudi mi bandima buliñoabu bonluodu. Yii kua yiba yi go yie yaaba n bua ki kua mo yaapo.” ⁵³ Jesu n den ɲani li kani, li balimaama bangikaaba leni Falisienba den tigrini o leni mi mapaama ki buali o ya bonla n yaba, ⁵⁴ ki dia o ku madiagu, ki bua ki ba o ɲoabu nni ya maama ke bi baa fidi ki gedini ma li balidanba kani.

Dianciamou 12

¹ Laa yogunu ku niligu den taani tuda tuda ɲali ki ɲmaadi bi yaba. Jesu den cili ki maadi leni o ɲoadikaaba ki yedi: “Fangi mani yi yula ki da kubi falisieninba dabinli, lani n tie palalie yantiali. ² Liba kuli ki ye ki wuo ki kan wuodi. Liba kuli ki ye ki duagi ke bi kan bandi la.

³ Lanyaapo yin baa yedi yaala li biigili nni kuli, bi baa gbadi la u yensiinu. Yin baa soabidi yaala yi diena nni, bi baa kpaani la bi niba kuli n gbadi.

⁴ Yinba n danlinba, n yedi yi, yin da jie mani yaala n baa kpa yi gbannandi ki nan kan fidi ki tieni yi bontoala. ⁵ N baa waani yi yin baa jie yua. Ya jie mani yua n baa fidi ki kpa yi, ki go yuandi ki lu yi ku fantanbuogu nni. Yeni de, n yedi yi ke wani n tie yin baa jie yua. ⁶ Baa kuadi nuani muu muu kaa kumu lie? Ama baa yeni, U Tienu kan sundi bi siiga nni ba yendo po.

⁷ Yinba wani, baa yi yudi, U Tienu bani ti coali n da maama da jie mani pu kuli, yi pia mayuli ki cie i nuani boncianla. ⁸ N yedi yi ke yua n tuo bi niba nintuali ke o tie n yua kuli, o Joa Bijua moko n baa tuo malekinba nintuali ke o tie n yua. ⁹ Ama yua n nia bi niba nintuali ke waa tie n yua, n moko baa nia o U Tienu malekinba nintuali ke waa tie n yua. ¹⁰ Yua n maadi o Joa Bijua po yaala n bia baa baa sugili, ama yua n sugi U Tienu Fuoma Yua kan baa sugili. ¹¹ Bi ya gedini li balimaama bangima diena nni, yaaka bi bujiaba kani, yaaka paatietoaba kani, ki baa jia leni yi ti buudi, yin da yagi mani yi yama leni yin baa maadi maama ki baa ga yi yula, leni yin baa yedi yaala kuli po, ¹² kelima lanyogunu lige U Tienu Fuoma yua baa bangi yi yin baa yedi yaala.” ¹³ Ku niligu siiga niyendo den yedi Jesu: “Canbaa, waani n kpelo wan boagidi ti baa n ɲa ya faali ki teni nni n biinu.” ¹⁴ Jesu den goa ki yedi o: “N danli ɲme dini nni li bali min jia yipo yi maama, ki boagidi yi faali?” ¹⁵ O go den yedi bi niba kuli: “Fangi mani yi yula bonɲanla leni

mi ñalimanbuama, kelima o nilo miali ki ñua leni o ñalimano n yaba maama.” ¹⁶ Lani Jesu den pua ba mi kpanjama ki yedi: “O piado den ye ke o kuanu loni boncianla. ¹⁷ O den kpaagi ki yedi o pali nni: 'N baa tieni lede? Kelima mii pia min baa bili n kpaandi kuli naani.” ¹⁸ O den goa ki yedi: 'N bani min baa tieni maama. N baa mumudi n buabuana ki goa ki maa ya n yaba ki cie, ki taani n kpaandi leni n piama kuli ki kuodi lienni. ¹⁹ Lani n baayedi n yuli: A pia mi piama ke li kandi ya bina n yaba po, ya fuo ki di ki go ñu ki mangidi a pali.' ²⁰ Ama U Tienu den yedi o: O yanluodaano na dinla ya ñiagu liga n baa taa a naano ñan bili yaala kuli baa tua ñme ya yaala?” ²¹ Jesu go den yedi: “Li tie yeni leni yua n taagi mi piama o yuceli po, ke o cima ki tie U Tienu po.” ²² Li ya puoli jesu den yedi o ñoadikaaba: Li tie lani yaapo ke n yedi yi, da yagi mani yi yama yi miana yema po, yin baa di yaala, leni yi gbannandi po yin baa yie yaala. ²³ Li miali cie mi jiema, ti gbannandi mo cie ti tiayiekaadi. ²⁴ Diidi mani a kankala, baa coagi, baa yendi, baa pia bilikaanu, baa pia buabuana. Leni lankuli U Tienu dindi ba. Ama yinba, yi pia mayuli boncianla ki cie ti bonyugiditi. ²⁵ Yi siiga ñme yanyangidi n baa teni wan fidi ki foagidi o miali dana baa waanu? ²⁶ Yi ya kan fidi ki tieni ya bonla n wa yeni, be yaapo ke yi bangi yaala n sieni kuli po. ²⁷ Diidi mani mi moapuuma n ye maama, maa tuuni maa pia gaali, baa yeni, n yedi yi ke baa o bado Salomono leni o kpiagi ciandi kuli, waa den pundi mi siiga baa yenma n

bobi maana. ²⁸ U Tieniu ya bobindi ya muadi n ye ku muagu nni dinla ke bi baa fa ki taa ti ki cuoni mi fantama u fannu nni, laa pia kuli tama o baa yieni yi mo, yinba yaaba ya dandanli n ki yaba. ²⁹ Da yagini mani yi yama leni yin baa di yaala lingina leni yin baa ñu yaala lingima. ³⁰ Kelima ya nibuoli n ki ñua U Tieniu ñanduna nni kuli n kuandi bi yama laa bonla nni. Yi Baa bani ke laa bonla tie yipo tiladi. ³¹ Ama yin kpa lingi mani U Tieni diema nni lani laabonla kuli baa pugini yi po. ³² Da jie mani liba, fini ya yankulu n ki yaba, kelima li mani yi Baa wan pa yi mi diema. ³³ Kuadi mani yin pia yaala, ki pa a luoda yin kuadi ki ba ya ligi. Hanbi mani yi yula po tanpoli po ya ligiboagili n kan biidi leni ya ñalimani n kaa pia gbenma, a sugida n kan nagini naankani, ti lulugidi mo n kan lugi ki bolini naankani. ³⁴ Kelima yi ñalimani n ye naankani yi yantiana mo baa ye lankane. ³⁵ Ñagini mani yi ciamu ku gbanñagidigu ki teni yi fidisanmu n ya co. ³⁶ Yeni de, ya tie mani nani ya naacenba n gu bi canbaa n ña mi pocaanjiema po ki kpeni, ke o ya pundi ki yedi: 'luodi mani n po mani, 'ban luodi opo tontoni. ³⁷ Li pamanli ye leni ya naacenba ke bi canba kpeni ki sua ke bi nua ki gu o yeni. N yedi yi i moamoani ke o baa ñagini o ciaga, ki teni ban kali u saajekaanu kani, wan teni ba mi jiema. ³⁸ O ya kpeni o kootonmoa-kpialo, yaaka o kootonmoa-yuamo, ki sua ke bi nua ki gu, li pamanli baa ye leni ba. ³⁹ Yin bandi bonñanla ke o diedaano ya bi bani o sugido n baa cua ya yogunu, o bi baa gu ki kan cedi o sugido n

lugidi o dieli ki kua. ⁴⁰ Yi moko n bogini ki ya gu kelima o Joa Bijua baa cua yin ki daani o ya yogunu.” ⁴¹ Pieli den yedi o: “N daano, a pua mi naa kpanjama tinba bebe po bi? Bi niba kuli po?” ⁴² O diedo den yedi: “Hme n tie ya tuonsoanjiidi-dugikoa n pia mi yanfuoma, ke o canbaa guuni o o niba ke wan ya tendi ba ya jiema n bili bipo?” ⁴³ Li pamanli baa ye leni laa naacemo o canbaa ya kpeni ki sua ke o tiendi yeni. ⁴⁴ N waani yi i moamoani, o canbaa baa guuni o piama kuli. ⁴⁵ Ama laa naacemo ya yedi o pali nni: 'n canbaa waagi mi kpenma,' ki ji pua bi tuonsoanba bi jaba leni bi puoba kuli, ki di ki go ñu ñali ki guodi, ⁴⁶ laa naacemo canbaa baa kpeni wan ki daani o ya daali leni wan ki faami ya yogunu. o baa teni ban waani o fala ñali boncianla, ki gedi o ki ban taani leni yaaba n ki ñua U Tienu. ⁴⁷ Ya naacemo n bani o canbaa n bua wan ya tiedi yaala ki naa bogidi liba, kaa tiendi nani o canbaa n waani o maama, bi baa pua o ya puadi n yaba. ⁴⁸ De yua n kaa bani o canbaa n bua wan ya tiendi yaala, ki tiendi ya bonla n pundi ti puadi, o puadi kan ya yaba. Ban teni yua boncianla, bi baa bili ke wan guani boncianla. Ban piani yua ke li yaba bi baa bili ke wan guani yaala n yaba ki cie. ⁴⁹ N cua ki baa lu mi fantama ñanduna nni. N bua ñali bonjanla ke li bi tuodi ki cuo no. ⁵⁰ Ama bi baa kpa batisi nni ya batisima n tie fala. N yama yagini boncianla ñali lan baa tieni ki gbeni. ⁵¹ Naani yi tama ke n cua ki baa tieni mi yanduanma ñanduna nni bi? A-a, N cuani mi paadime. ⁵² Moala liiga niba muu dieyengu nni

baa paadi leni bi yaba, niba taa baa koani leni niba lie, niba lie n koani leni niba taa. ⁵³ Bibaa baa koani leni o bijua, ki bonjaga mo n ya n ya koani leni o baa, binaa n koani leni o bisalo, ki bonpuoga mo n koani leni o naa. Yaanaa baa koani leni o biyuaga, ki biyuaga mo n koani leni o yaanaa.” ⁵⁴ Jesu go den yedi a nigola: “Yi ya laa ke ku tawaligu fii nintuali po, yi yen yedi tontoni ke ki taaga baa mi. Li yen tua yeni mo. ⁵⁵ Yi ya laa ke u faalu ñani niganu po, yi yen yedi ke ku wuligu baa tieni. Li moko yen tua yeni. ⁵⁶ Yinba pala lie danba na, yi bani ki bundi tanpoli leni ki tinga sinankeeninba, be yaapo ke yi naa bani ki bundi ya yogunu n tie na ya sinankeeninba wani? ⁵⁷ Be n teni ke yii kpaagi ki bandi yin baa tieni yaala lan ya tiegi? ⁵⁸ Han yegi leni a koanginkoa ke yi caa li bujjali po ya yogunu, ñan moandi ki dagidi leni o u sanu nni wan da gedini a o bujjalo kani, o bujjalo n da teni a sandalima, sandalima mo n da luoni a li kpaadidieli nni. ⁵⁹ N yedi a, a kan ña lienni kali a ban pani ki gbeni, kaa sieni baa tanga.”

Dianciamou 13

¹ Laa yogunu bi nitianba den cua ki togidi Jesu yaala n den tieni kuli Galile yaaba, yaaba n den cua ki baa padi U Tienu po, ke Pilata den teni ke bi kpa ba, ki wuli bi soama ke mi taani ki kali leni bi pada ya yaama. ² Jesu den goa ki yedi: “Yi tama ke laa niba den laa fala kelima bi tieni ti tuonbiadi ki cie Galile yaaba kuli bi? ³ N yedi yi yeni ka. Yi yaa lebidi yi yama yi moko yi kuli baa bodi yene. ⁴ Bi, Silowe diefoagili n

den baa ki kpa ya piiga n niliediba, yi tama ke bi den tudi U Tienu po ki cie Jelusalema yaaba kuli bi? ⁵ N yedi yi yeni ka. Yi moko yaa lebidi yi yama yi moko yi kuli baa bodi yene.” ⁶ Lani, Jesu den pua mi kpanjama ki yedi: “O joa den nju bu kankanbu o duven tiidi kuanu nni. O den cua bu kani ki lingi a kankana kaa laa pu. ⁷ Lanwani o den yedi o koaguudo: 'Diidi ki le, bina taa nne ke n kpendi ki lingi bu kankanbu ne po a kankana, mii laadi liba. Pedi bu. Be yaapo ke bu miabi u kaanu fanma fanma?’ ⁸ O koaguudo den goa ki yedi o: 'Canbaa, cedi bu dunla da goga. N baa ko ki lindi bu ki tieni ti bugidi. ⁹ Daalinba jeli po bu baa luoni, lan yaaka, njan pedi bu. ¹⁰ Mi fuodima daali dayenli Jesu den bangi bi niba li balimaama dieyenli nni. ¹¹ O pua den ye lienni ki pia ki cicibiadiga, yaaga n den teni ke o yia njali piiga n bina nii, ke o ciaga poali ke o gunbi ki kan fidi ki yaadi ki sedi. ¹² Jesu n den laa o, o den maadi leni o ki yedi o: “O pua na, a paagi ki faabi leni a yianu.” ¹³ O den maani opo o nii ke lan yogunu liga o pua yeni den yaadi ki sedi ki kpiagi U Tienu. ¹⁴ Ama li balimaama bangima yudaano pali den biidi Jesu n paagi o nilo mi fuodima daali yeni po, ke o yedi ku niligu: “Yi pia dana luoba ki baa tuuni yi tuona, yin ya kpendi mani laa danluobida ya niinni ban paagi yi.” ¹⁵ O Diedo den goa ki yedi o: “Yinba palie danba, naami mi fuodima daali yi siiga yua kuli ki yen loti o nua bi o njanbo ki niani o li yandielni nni ki ban niani o? ¹⁶ O pua na yua n tie Abalahama puolinuanu ke Sutaani luo o njali piiga n bina nii na mo te? laa pundi min loti o laa lolima mi fuodima

daali?" ¹⁷ Wan den maadi yeni ya yogunu, i fe den cuo o koangikaaba kuli. Ama ku niligu kuli pali den mangi leni wan tieni ya banma ke mi pia ti kpiagidi kuli. ¹⁸ Jesu go den yedi: "U Tienu diema naani be? N baa nandi ma leni be?" ¹⁹ Mi tie nani ya kpintiidi ya bonbibu n wa ki cie ki yi mutaadi ke o nilo buli bu o kpintiidi kuanu nni ke bu pudi ki kpedi ki tua tibu. Ti bonyugiditi den tieni bi tediti bu beni po." ²⁰ O go den yedi: "N baa nandi U Tienu diema leni be?" ²¹ Mi naani leni li dabinli ke o pua taa ki puuni yonyiemu taa, ki sieni njali li kuli n pili." ²² Jesu den suagi liiga ki poandi i dociami leni i dowaali nni. Ki bangi bi niba o laabaalinjamo ki caa Jelusalema. ²³ O nilo den yedi o: "O Diedo, naani niba waamu bebe n baa tindi?" O den goa ki yedi yaaba n ye li kani: ²⁴ "Moandi mani ki kua ya buliñoabu n miabi kani, n tuodi ki waani yi ke bi niba boncianla baa ti moandi ki baa kua lankani ki nan kan fidi. ²⁵ O diedaano ya ti fii ki luoni bu buliñoabu ya yogunu, ke li sua ke yi sieni niinpo, yi baa cili ki ya pua bu buliñoabu kani ki tua: 'Canbaa, luodi tipo.' O baa goa ki yedi yi: 'mii bani yin ñani naani.' ²⁶ Lanwani yi baa ki yedi o: 'Ti den di den dini ki go ñuni a kani, a go den bangi ti dogi sani nni moko.'" ²⁷ O go baa goa ki yedi yi: 'N yedi yi, mii bani yin ñani naani, fuadi mani n kani yinba yaaba n tiendi mi biadima.' ²⁸ Lankani yi ya ti laa Abalahama leni Isaaka leni Jakobo leni bi sawalipuaba kuli ke bi ye U Tienu diema nni ke yinba wani nan ye niinpo, yi baa buudi ki cegini yi ñina. ²⁹ Bi niba baa ti ña nintuali leni puoli po leni niganu leni nijienu po

ki taani ki kali u saajekaanu kani U Tienu diema nni. ³⁰ Diidi, bi nitianba yaaba n tie puoli yaaba moala baa ti tua liiga yaaba.” ³¹ Laa yogunu bi tianba den cua o kani ki yedi o: “Ña ne ki gedi potogu kelima Elodo bua ki kpa ña.” ³² O den goa ki yedi ba: “Gedi mani ki ban yedi o, wani o colo yeni, ke n deli ki ñandi mu cicibiadimu bi niba niinni ki go paagidi bi niba dinla leni saala, li dantaali n baa soani ki dudi. ³³ Li tie tiladi min suagi liiga dinla leni saala leni ya daali n ñua, kelima laa dagidi sawalipualo n kpe kaa tie Jelusalema. ³⁴ Jelusalema, Jelusalema, fini yua n ku bi sawalipuaba, ki lugidi U Tienu n tuuni a kani yaaba a tana. Taalima ña yo ke n den bua ki gobidi ki taani a niba n kani nani o kooñua n yen wuugi o koobila o fiabi nni maama, ama yii den bua. ³⁵ Lanyaapo, yi diegu baa tua diegbengu. N waani yi, yi kan go le nni ñali yin baa ti yedi ya yogunu: 'U Tienu n seligi yua n kpendi wani o Diedo yeli nni.'”

Dianciamou 14

¹ Mi fuodima daali danyenli Jesu den kua Falisieninba yudaano yendo yua n den yini o o deni ki baa je. ² Yaaba n go den cua ki baa je den kpaagi Jesu. U yianpiebiko daano den ka o nintuali. ³ Jesu den maadi leni li balimaama bangikaciamo leni Falisieninba yaaba n ye li kani ki yedi ba: “Naani li pia sanu ki paagi o nilo mi fuodima daali bi, bi laa pia yo?” ⁴ Bi den ñmini suo. Jesu den tandi o nuu ki mubini o yiamo yeni ki paagi o ki cabi o. ⁵ Lani o den yedi ba: “Yi siiga ñme ya bijua, yaaka o nua, ya baa li

caali nni mi fuodima daali, o kan jaligi ki dadi ki ñani o?" ⁶ Baa den fidi ki guani o laa maama po liba. ⁷ Jesu den laa ke Falisieni yeni n yini yaaba ban cua ki je yeni lingi ya kalikaani n pia ti kpiagidi ki cie, o den pua ba mi kpanjama ki yedi: ⁸ "O nilo ya yini a mi pocaajiema po, ñan da gedi ki kali ya kaanu n kpiagi ki cie, lani n tie wan yini yaaba siiga n da ti pia yua ya jigidi n cie a yaadi, ⁹ ke yua n yini fini leni wani kuli ya cua, wan da ti yedi a: 'Teni one u kaanu.' Lani i fe baa cuo ña leni ñan baa goa ki ban kali puoli po. ¹⁰ Ama bi ya yini a ke a pundi, ñan ban kali puoli po ya kalikaanu. A ya tieni yeni yua n yini a ya ti cua o baa yedi a: 'N danli, cua ki kali ya kaanu n cie.' Lani li baa tua apo ti kpiagidi wan yini a yaaba kuli nintuali. ¹¹ Yua n fiini o yuli kuli, U Tienu baa jiini o, yua n jiini o yuli mo U Tienu baa fiini o." ¹² Jesu go den maadi leni yua n yini o ki yedi o: "A ya yini bi niba ban cua ki je a deni, mi yensiijiema yaaka mi yenjuajiema, ñan da yini a danlinba, yaaka a kpeliba leni a waamu yaaka yaaba n li kpi leni a kuli, yaaka a yieninlieba siiga yaaba n tie a piada, ke ban da ti goa ki mon yini a ki guani a a ñanma. ¹³ A ya baa yini bi niba mi jaanjiema po, ñan yini a luoda leni a tadima leni a waba leni a juama. ¹⁴ Lanwani U Tienu baa ñanbi apo kelima bani wani kan fidi ki guani a a ñanma. U Tienu ya ti fiini yaaba n tiendi wan bili yaala bi tinkpiba siiga, o baa guani a ma." ¹⁵ Yaaba n den ye u saajekaanu kani yendo n den gbadi laa maama, o den yedi Jesu: "Li pamanli ye leni yua n baa

ba ki je U Tienu diema nni.” ¹⁶ Jesu den goa ki yedi o: “O nilo den n̄anbi mi jecianma ki yini bi niba boncianla. ¹⁷ Mi jiema yogunu n pundi, o den soani o naacemo n ban yedi wan yini yaaba: 'Cua mani na kelima li bonla kuli n̄anbi ki gbeni no.” ¹⁸ Ama bi kuli yendo yendo den mia sugili. O nikpialo den yedi o naacemo: 'N daa u kuanu, kali min gedi ki ban la u, n̄an mia n̄po sugili.' ¹⁹ One mo den yedi: 'N da naakpakpaadi piiga, n caa ki baan biigi ba, n̄an mia n̄po sugili.' ²⁰ Toa moko den tedi: 'N da taa n pua moala na, lani yaapo n kan fidi ki gedi.' ²¹ O naacemo den lebidi ki guani o canbaa kani ki waani o li kuli. Lani o diedaano yeni pali den beni, ke o yedi o naacemo: 'Kua u dogu daamu nni leni u sanu nni ki cuani a luoda leni a tadima leni a juama leni a waba na.' ²² Lan yen waamu o naacemo den goa ki yedi o: 'Canbaa, n tieni n̄an bi puogi nni yaala, ama u kaanu go sieni.' ²³ Lani canbaa den goa ki yedi o: 'Ña u dogu nni ki gedi a sanbila nni leni a naga balinma, ki tigini bi niba ke ban cua ne ke n diegu n gbie.' ²⁴ N yedi yi ke min den kpa yini yaaba yeni, bi siiga baa yendo kan leni n jiema” ²⁵ A nigola boncianla den yegi leni Jesu o sancenli nni. O den jigidi ki yedi ba: ²⁶ “Yua n cua n kani, o yaa yie o baa leni o naa, leni o pua leni o bila, leni o kpeliba leni o waamu, baa o yuceli mo o kan tua n n̄oadikoa. ²⁷ Yua n ki bugi o dapoanpoanli ki n̄ua nni kan fidi ki ya tie n n̄oadikoa. ²⁸ Yi siiga n̄me baa bua ki maa ki maa li diefoagili ki kan kpa kali ki bandi wan baa biani yaala, ki le o ya pia ya ligi n baa

dagidi wan gbeni. ²⁹ O yaa tieni yeni, o ya pu li tanpuuli ki naa fidi ki juodi. Yaaba n baa le kuli baa ñuadi o ki yedi: ³⁰ 'O jao na cili li diemaali ki naa fidi ki juodi.' ³¹ Bi o laa bado n baa ye ki bua ki tuogi bu toabu ki bua ki tuogi leni baditoa ki nan pia toatieba tudapiiga (10000), naani waa ba kpa kali ki biigi o yaa fidi ki biigi o ya baa fidi ki tuogi leni yua n kpendi o kani ki pia toatieba tudapiilie (20000)? ³² O ya sua ke o kan fidi, o baa soani o tondiba hali ke yibalo daa ye foagima, ki mia o wan waani o wan bua yaala, ban mangi leni bi yaba. ³³ Li tie yeni, yi siiga yua n ña wan pia yaala kuli kan tua n ñoadikoa. ³⁴ Mi yaama tie ya bonla n mani, ama maa luo mi manu, bi baa taa be ki go mangi ma? ³⁵ Maa pia mayuli ki tinga po, maa go pia mayuli ti bugidi po, kali ban lu ma bebe. Yua n pia a tuba ki baa gbadi wan gbadi.”

Dianciamou 15

¹ Bi lubigaaba leni i tagibiadi danba den kpendi Jesu kani ki bua ki gbadi o maama. ² Falisieninba leni li balimaama bangikaaba den yenbidi ki tua: “O jao na gaani i tagibiadi danba cangu ki go di leni ba.” ³ Lani Jesu den pua ba mi naa kpanjama: ⁴ “Yi siiga yua pia pe kobiga ke yendo bia, naani waa baa ña ya piyiadi n peyiadi n sieni bi kpaakaanu li fuali nni ki ñoadi yua n yaadi yeni hali ki ban le o? ⁵ O ya laa o o baa taa ki bugi o leni li pamanli. ⁶ O ya ban pundi o denpo, o baa yini o danlinba leni o yieninlieba ki yedi ba: 'Taani mani leni nni tin mangi ti pala,

kelima n laa n pia, yua n den bia yeni.' ⁷ N yedi yi, li pamanli baa ye tanpoli po kelima ti tuonbiadi daano yendo yua n biidi o pali o tuonbiadi po ki lebidi o yama, ki cie niteginkaaba piiyia n niba yia yaaba n kaa nua ke mi lebidima yeni tie tiladi yaapo. ⁸ Bi o pua ya pia kujapiena piiga ke yenli bia, naani waa baa cuoni ki fidisanga, ki pidi li dieli ki ya lingi li dindini hali ki ban le o cili? ⁹ O ya laa li, o baa yini o danlinba leni o yieninlieba ki yedi ba: 'Taani mani leni nni tin mangi ti pala kelima n laa n kujapienli yaali n bia yeni.'

¹⁰ N yedi yi, li baa tie yene tanpoli po. U Tienu malekinba baa mangi bi pala kelima ti tuonbiadi daano yendo yua n biidi o pali o tuonbiadi po ki lebidi o yama." ¹¹ O go den yedi: "O joa den ye ki pia bonjala lie. ¹² O bonwaalo den yedi o baa: 'N baa, boagidi n̄an bili npo ya faali a piama nni ki teni nni.' O joa yeni den boagidi ba o piama. ¹³ Lan tieni dana waamu o bonwaalo den taa o ya biinu kuli ki gedi ya diema n foagi. O den biani o ya faali kuli kelima o bibiadima po. ¹⁴ Wan den biani likuli, mi konbiadima den baa mi diema yeni, ke o cili ki luo yaala n tie tiladi o yema po kuli. ¹⁵ Lani o den gedi ki mia li tuonli dotieyendo kani ke o gedini o kuanu po ke wan ban ya kpa i duoli. ¹⁶ Mi koma po o den bua ki ya di i duoli n di ya jiema, ama oba kuli ki puni o. ¹⁷ Lani o den kpaagi ki laa o yama nni ki yedi o pali nni: 'N baa tuonsoanba pia li bonjekaala ke li kandi ke mini ti ye ne ki kpe mi koma. ¹⁸ N baa fii ki guani n baa po, ki ban yedi o: N baa, n tudi U Tienu po leni a yaapo kuli. ¹⁹ Mii go pundi

ban yini nni a bijua. Ya tuuni nni nani ñan baa soani a tuonsoalo maama.” ²⁰ Lani o den fii ki guani o baa po. Wan daa den ye hali foagima, o baa den laa o ke mi niñima cuo o, ke o sani ki ban bibi o ki gobini o leni mi buama. ²¹ O bijua den yedi o: 'N baa, n tudi U Tienu po leni a yaapo kuli. Mii go pundi ban yini nni a bijua. ²² Ama o baa den yedi o naacenba: 'Jaligi mani ki cuani ya liadi cianli n ñani ki cie ki lani o, ki pilini omi ñoagibima ki pilini o ti cacaadi moko. ²³ Taa mani li naatonbiwubidili ki kodi li, tin je ki mangi bi pala. ²⁴ Kelima n bijua na den kpe ki goa ki faadi, o den yaadi ke n goa ki laa o.' Bi den cili ki mangidi bi pala. ²⁵ Li den sua ke o bijakpelo ye u kuanu po. Wan den kpendi ki nagini ku diegu, o den gbadi ti baantiadi ke bi pua ki ciaga. ²⁶ O den yini naacenyendo ki buali o lan tie yaala. ²⁷ O naacemo den yedi o: 'A waalo n goa ki kpeni, a baa n laa o leni laafia yene ke o kodi tin wubi ya naatonbiwubidili.' ²⁸ Lani o bijakpelo yeni pali den beni, ke o yie ke o kan kua. O baa den ñani ki miamia ke wan kua. ²⁹ O den goa ki yedi ba: 'Diidi ki le, n tuuni apo ñali ya bina n yaba, mii yie a ñoabonli liba kuli, ama ñaa puni nni baa ñoabiga ke mini leni n danlinba n taani ki je ki mangi ti pala. ³⁰ Ama a bijua yua n ban dini a ñalimano leni a poconcona yeni n goa ki kpeni, wani yaapo yo ke a kodi tin wubi ya naatonbiwubidili.' ³¹ O baa den goa ki yedi o: 'N bijua, a ye leni nni yogunu kuli, min pia yaala kuli tie a yaala. ³² Li pundi tin je ki go mangi ti pala kelima a waalo na den kpe ki go faadi, o den

yaadi ke ti goa ki laa o.”

Dianciamou 16

¹ Jesu go den yedi o njoadikaaba: “O piado den ye ki pia o njalimankubilo ke bi ti cua o kani ki kuli o njalimanikubilo yeni ke o biani o piama. ² O den yini o ki yedi o: 'N gba ke bi maadi apo be n yeni? Doagidi ki waani nni a njalimankubili tuonli fuuli, kelima a kan go baa ki ya tie n njalimanikubilo.' ³ O njalimankubilo yeni den yedi o pali nni: 'N canbaa baa ñani nni li njalimankubili tuonli nni. N baa tieni lede? Ki ko bu kpaabu? N kan fidi. ki ya miadi? Bu miabu pia nni i fe. ⁴ N bani min baa tieni maama ke o ya ti ñani nni li njalimankubili tuonli nni, ke n gedi ki cani yaaba kuli, ban ga n cangu.' ⁵ Lani o den yini o canbaa pandanba kuli yendo yendo. O den yedi yua n kpa cua: 'A pia n canbaa po i ña yo?' ⁶ O den goa ki yedi o: 'Kpaboba kobiga.' O njalimankubilo den yedi o: 'Ga a panli tili ki kali ki diani tontoni kpaboba piimuu.' ⁷ O den yedi toa mo: 'A pia n canbaa po i ña yo?' O den goa ki yedi: 'Halikama kpalipadi kobiga.' O njalimanbilo den yedi o: 'Ga a panli tili ki diani kpapadi piinii.' ⁸ O canbaa den pagi laa njalimankubilo yua n kaa tiegi, kelima o den tieni u fanu.” Jesu den pugini ki yedi: “Handuna yaaba fani leni bi lieba ki cie yaaba n tie mi yenma yaaba. ⁹ N yedi yi ke yin taa mani nhanduna njalimani yi n joagini yeni, ki baa danlinba, ke yi yaa ti pia yi njalimani ya yogunu, ban n ga yi cangu naani ki pia juodima nni. ¹⁰ Ban fidi ki dugi yua po li bonwaala po, bi go

baa dugi o yaapo yo ya bonla n yaba po. Yua n ki tiegi li bonwaala nni, o kan go ya tiegi ya bonla n yaba nni. ¹¹ Lanwani bi yaa fidi ki dugi yipo leni yin kubi nanduna n'alimani maama yi n pia i boandi, nme baa piani yi o n'alimanmoano? ¹² Bi yaa fidi ki dugi yipo leni yin kubi nitoa n'alimano maama, nme baa teni yi ya n'alimano n tie yi yua? ¹³ Naacemo ba kuli kan fidi ki yaa tuuni canbaanba lie po, kelima o yaa baa nani o canbaakpialo ki bua o canbaalielo, o nan baa taabi o bonkpialo ki fali o bon lielo wani. Yi kan fidim ki ya taa ki tuuni U Tienu po leni n'alimani po." ¹⁴ Falisieninba yaaba n den bua i ligi ke likandi den gbadi lankuli ki nuadi Jesu. ¹⁵ O den yedi ba: "yinba yi moandi ke bi niba n ya nua ke yi tiegi, ama U Tienu wani n bani yi pala. Bi niba n nua ke yaala n pia ti kpiagidi yeni tie caginde U Tienu po. ¹⁶ Li balimaama leni bi sawalipuaba maama den die ki pundi n'ali Jan Batisi yogunu. Ki cili lanyogunu bi wangi U Tiennu diema laabaalinamo. Nilo kuli tieni u paalu ki bua ki kua lienni. ¹⁷ Tanpoli leni ki tinga pendima dingi ki cie li balimaama nni ba dianfuudi yenga n bodi ki kan tieni. ¹⁸ Yua n nani o pua ki go taa potoa kuli conbi. Yua mo n taa ban nani yaa pua kuli, o conbi. ¹⁹ O piado den ye ki ye ki laa ti tiaciagidi, ki mangidi o pali daali leni o yen'anma leni mi jemanma. ²⁰ O luodo moko den ye ke bi yi o Lasala. O den yen dua o piado yeni diegu buliñoajabu nni ke o gbanandi kuli tie nala. ²¹ mi koma den kubi o n'ali ke o den bua ki yaa di yaa jiema n joagidi o

piado yeni saaje kaanu kani. Baa i sangbanli den kpendi ki liadi o nala moko. ²² To, o luodo den kpe ke malekinba taa o ki geni Abalaɲama kani. O piado moko den ti kpe ke bi piino. ²³ O den laadi fala bi tinkpiba n ye naankani. O den yaadi ki diidi ɲalifoagima, ki ban laa Abalaɲama leni Lasala ke o ye Abalaɲama kani. ²⁴ O den tiani ki yedi: 'N baa Abalaɲama, gbadi npo mi niɲima ki soani Lasala wan tu mi ñima leni o nabiɲuli po ki cua ki kuugi npo n lanbu, kelima n laadi fala boncianla mi fantama na niini.' ²⁵ Abalaɲama den goa ki yedi o: 'N biga, Tiadi ke a den baa yaala n ɲani boncianla ɲan den ye ya yogunu, ke Lasala mo den laadi fala boncianla. Moala, o ye ne ke bi baagidi o, a mo laadi fala. ²⁶ Lani bebe ka, ku buociangu ye tinba leni yinba siiga, ki teni ke yaaba n bua ki ña ne ki gedi yipo kan fidi, yaaba n bua ki ña yi yaapo mo ki cua ti yaa kani kan fidi.' ²⁷ O piado den yedi: 'Lanwani n nan mia ɲa, ɲan soani Lasala n baa den denpo. ²⁸ Kelima n pia waamu muu. Wan gedi ki ban tuodi ki waani ba ke bani wani n da cua o naa fala biado kaanu na niini.' ²⁹ Abalaɲama den goa ki yedi o: 'A waamu pia Musa leni bi sawalipuaba kuli, ban cengi ba.' ³⁰ O piado den goa ki yedi: 'N baa Abalaɲama, yeni ka, yua n kpe yaa fii bi tinkpinba siiga ki gedi bi kani, bi baalebidi bi yama.' ³¹ Abalaɲama den goa ki yedi o: 'Bi yaa yie kaa baa cengi Musa leni bi sawalipuaba, ba o nilo yaa fii bi bi tinkpiba siiga ki gedi bi kani, bi kan cengi o.'"

Dianciamou 17

¹ Jesu den yedi o n̄oadikaaba: “Laa pia ke yaala n baa teni bi niba n yaa tiendi ti tuonbiadi kan yaa kpendi, ama fala baa ye leni ya nilo n cuani la. ² Bi ya lani o li naacianli ki luni o mi ñincianma nni wan bodi, lani n cie wan teni ya bonwaamu n tie na siiga baa yendo n tieni ti tuonbiadi. ³ Fangi mani yi yula. A kpiilo yaa tieni ti tuonbiadi, ñan tundi o. O yaa ki lebidi o yama, ñan pa o sugili. ⁴ O ya tudi apo taalima lele danyenli, ke taalima lele yeni o cua a kani ki yedi: 'N lebidi n yama' ñan pa o sugili.” ⁵ Jesu tondiba den yedi o: “Ti Daano, pugini ti dandanli. ⁶ “ O Diedo den goa ki yedi: “Yin pia ya dandanli ya pundi baa mutaadi bonbibu n wa ki da maama, yi bi baa fidi ki yedi bu naa sikomoli tibu: 'Habi aba ki ban ñu aba mi ñincianma nni,' bu baa tuo. ⁷ Yi siiga ñme baa pia o naacemo ke o ko, yaaka o kpa i pe, o ya ñani u kuanu po ki kpeni, naani o canbaa baa yedi o: 'cua moala ki je? ' ⁸ Ama o baa yedi o: ' Hanbi n po mi jiema, ki boagidi aba ki yaa tendi nni ma ñali min je ki go ño ki gbeni no. N ya gbeni, a mo baa je ki go ño.' ⁹ Naani o baa pagi o o nacemo yeni kelima o tieni wan buogi o yaala bii? ¹⁰ Li tie yene yinba yi ba moko yaapo, yi ya tieni ban puogi yaala kuli, yin yedi mani: ' Ti tie ya naacenba n soani ti tuonli bebe, ti tieni lan pundi tin tieni yaala.'” ¹¹ Jesu den kubi o cancenli ki caa jelusalenma, o den poandi Samali leni Galile diema siiga. ¹² O den baa kua doyendu nni ke gbaada piiga den kpendi ki baa tuogi o. Bi den sedi foagima ki

kpaani: ¹³ “Canbaa Jesu, gbadi ti po mi ninjima.”
¹⁴ Wan den laa ba o den yedi ba: “Gedi mani ki ban waani yi yula bi kopadicianba.” Ban den caa ya yogunu bi den paagi ki njanbi. ¹⁵ Bi siiga yendo n den laa ke o paagi, o den lebidi ki goa ki kpaani ki pagi U Tienu. ¹⁶ O den labini Jesu taana kani ki tuondi o. O den tie Samali yua. ¹⁷ Jesu den yedi o: “Niba piiga yeni kuli ka paagi? bi niyiadiba ye le? ¹⁸ Naani oba ki lebidi ki cua ki ba pagi U Tienu kali o nilamo na bebe?” ¹⁹ Lani o den yedi o ja yeni: “fii ki gedi. A dandanli paagi a.” ²⁰ Falisieninba den buali Jesu U Tienu diema n baa cua ya yogunu. O den goa ki yedi ba: “U Tienu diema naa tie maama ke bi niba baa fidi ki le ma ka. ²¹ Bi kan yedi: 'Mi ye ne,' yaaka: 'Mi ye nepo.' Kelima U Tienu diema ye yi siiga baa moala.” ²² Lani Jesu den yedi o njoadikaaba: “A dana kpendi ke yi baa bua nali boncianla ki le o Ja Bijua dana siiga baa dayenli, ki kan ba ki le. ²³ Bi baa ti yedi yi: 'O ye ne,' yaaka: 'O ye nepo,' yin da gedi mani, yin da sani ki njoadi ba mani. ²⁴ Kelima nani mi tañigima n yen ñuliti ki pelini nepo tinbianu, ki poandi ki ya caa nali une maama yeni, li baa tua yene o Ja Bijua daali yaa cua. ²⁵ Hali ke li daa tieni, li ti tiladi wan le fala boncianla, moala na niba mo n yie o. ²⁶ Lan den tie maama Nowe yogunu, li go baa tie yene o Joa Bijua ya dana nni. ²⁷ Bi nisaaliba den di ki go ñu, ki taani bi puoba ki puuni bi bisiaba bi jaba, hali Nowe n den ti kua ku ñinbiaciangu nni ya daali. Ki tabolinkaaga den cua ki bolini bi kuli. ²⁸ Lan den tieni maama Loto yogunu,

li go baa ti tie yene. Bi niba den di ki go ñu, ki da ki kuadi, ki coagi ti jaadi, ki maa a diena. ²⁹ Ama Loto n den ñani Sodoma nni ya daali, mi fantama leni li cidibili den ñani tanpoli ki mini nani ki taaga yeni ki bolini bi kuli. ³⁰ Li go baa tie yene o Joa Bijua n baa doagidi o yuli ya daali. ³¹ Laa daali yua n kaa o doangu yuli po, ke o tiadi ye deenni, wan da jiidi ki kua ki baa taa ti, yua n ye u kuanu po mo n da lebidi ki guani o denpo. ³² Tiadi Loto pua po. ³³ Yua n bua ki ga o miali baa biani li, ama yua n baa biani li baa ga li. ³⁴ N yedi yi, laa daali ñiagu niba lie baa dua duanyendu, ³⁵⁻³⁶ bi baa taa yendo ki ña o yua. Puoba lie baa taa ki naani, bi baa taa yendo ki ña o lielo. Jaba lie baa taa ki ye u kuanu nni bi baa taa yendo ki ña o yua.” ³⁷ Bi ñoadikaaba den yedi o: “Ti daano, line baa tieni ñali le?” O den goa ki yedi: “Li bonkpienla n ye naani, i kaabi baa taani lankane.”

Dianciamou 18

¹ Jesu den pua ba mi kpanjama ki baa waani ba ke li pundi wan ya jaandi yogunu kuli ki da cedi bi gbani n wudi. ² O den yedi: “O bujialo den ye u dogu nni kaa jie U Tienu, kaa fangi niloba mo. ³ Li kpepuoli moko den ye u dogu yeni niinni ki yen kpendi ki miadi o ki tua: 'Han tu npo n koaginkoa n panli.' ⁴ O bujialo den waagi ki yiedi. Li ya puoli o den ti maadi o yuli ki yedi: 'Baa ke mii jie U Tienu kaa fangi niloba mo, ⁵ li kpepuoli na coagini nni maama na, n baa tuu opo o panli, yeni yaaka, o li baa kpendi ki coagini nne.'” ⁶ O Diedo den pugini ki yedi: “Yi gbadi o bujiabiado

yeni n yedi yaala. ⁷ N buali yi, naani U Tienu kan tuu wan gandi yaaba po bi panli, bani yaaba n kpaani ki miadi o u yensiinu leni ki ñiagu kuli bi? Naani o baa waagi ki kan todi ba? ⁸ N kadi ki waani yi, o baa jaligi ki tuu bipo bi panli. Ama naani o Joa Bijua yaa goa ki cua ñanduna nni, naani o baa le li dandanli bi?" ⁹ Jesu go pua ba mi naa kpanjama kelima bi nitianba yaaba n pagi bi yula ke bi tiega, ki fali yaaba n sieni yaapo. ¹⁰ O den yedi: "Niba lie den gedi U Tienu diegu nni ki baa jaandi. O yendo den tie Falisieni, o lielo mo lubigaalo. ¹¹ Falisieni yeni den sedi ki jaandi o pali nni ki yedi: 'U Tienu, n tuondi a kelima mii ta leni ya niba n sieni ki tie sugida, leni bi nibiadiba, leni mi conconma danba, n tuondi a ke mii taa leni ya lubigaalo n tie na moko. ¹² Dana lele siiga kuli n luo bu ñoabu dana lie. N ñandi n dim n bonbaakaala kuli nni.' ¹³ O lubigaalo yeni mo den poadi ki sedi foagima, kaa tuo ki baa yaadi ki noanli tanpoli. O den pua o benli ki yedi: 'U Tienu, gbadi npo mi ninjima, mini yua n tie ti tuonbiadi daano.'" ¹⁴ Jesu den pugini ki yedi: "N waani yi i moamoani ke wani n den kuni o denpo ke U Tienu saa opo i moamoani ke o tiegi, ama Falisieni yeni wani ki den baa. Kelima yua n fiini o yuli kuli, U Tienu baa jiini o, yua n jiini o yuli mo U Tienu baa fiini o." ¹⁵ Bi niba den kpendi nni a canpanda Jesu kani ke wan sii ba. O ñoadikaaba n den laa lani bi den fu leni yaaba n kpendi nni ba. ¹⁶ Ama Jesu den teni ke bi cuani ba ki yedi: "Cedi mani a biwaala n cua n kani ki da deli ba, kelima U Tienu diema tie yaaba n tie nani a biwaala yene po. ¹⁷ N waani

yi i moamoani ke yua n kaa tuo U Tienu diema nani ki biwaaga yeni kan kua lienni.” ¹⁸ Jufinba yudaano yendo den buali Jesu ki yedi o: “O canbaanɲamo, n baa tieni be ki baa ya miali n kan gbeni?” ¹⁹ Jesu den goa ki yedi o: “Be yaapo ke a yini nni niɲama? U Tienu bebe yaaka oba kuli ki ɲani. ²⁰ A bani li balimaama n bili yaala: Han da conbi, ɲan da kpa nilo, ɲan da su, ɲan da tieni mi siedifaama, ɲan jigini a baa leni a naa.” ²¹ O joa yeni den goa ki yedi: “N kubi lankuli ɲali n biwaama nni.” ²² Jesu n den gbadi lani o den yedi o: “Bonyenla n da go poadi a po. Han kuadi ɲan pia yaala ki boagidi a luoda li ligi, lane a baa pia ɲalimani tanpoli po. Lani ɲan cua ki ɲoadi nni.” ²³ O joa n den gbadi laa maama, o pali den biidi kelima o piama den yaba. ²⁴ Jesu den laa ke o pali biidi ki yedi: “Li pa ɲali boncianla a piada n baa ki kua U Tienu diema nni. ²⁵ Ku yuoyuogu n tagini mi kpalipienbonma nni dingi ki cie o piado n kua U Tienu diema nni.” ²⁶ Yaaba n den cengi o maama yeni den yedi: “Li ya tie yeni, ɲme nan baa fidi ki tindi?” ²⁷ O den goa ki yedi: “Bi nisaaliba n kan fidi yaala U Tienu wani baa fidi la.” ²⁸ Lani, Piel den yedi o: “Diidi ki le, tinba ti den fii ki ɲa tin pia yaala kuli ki ɲua ɲa.” ²⁹ Jesu den yedi ba: “N waani yi i moamoani ke laa pia ya nilo n fii ki ɲa o dieli, yaaka o pua, yaaka o kpiiba, yaaka o danba, yaaka o bila kelima U Tienu diema po, ³⁰ ki kan baa moala na boancianla ki cie wan den ɲa yaala. Ya yogunu n kpenda mo, o baa baa ya miali n kan gbeni.” ³¹ Jesu den taa bi piiga n niliediba ki piadi leni

ba ki yedi: “Cengi mani ti do ki caa Jelusalema ke bi sawalipuaba n den diani yaala ke li maadi o Joa Bijua maama kuli baan tieni ki dudi. ³² Bi baa cuo ki teni o bi nilanba. Bi baa ñuadi o, ki faligi o, ki sii opo ti ñinsandi, ³³ ki pua o i baliji ki yuandi ki kpa o. Ama li dataali daali o baa fii bi tinkpiba siiga.” ³⁴ Bi ñoadikaaba ki den ga liba kuli laa maama nni. O maama yeni den boani ba. Baa den ga Jesu n maadi yaala n bua ki yedi yaala. ³⁵ Jesu n den nagini Jeliko, li sua ke o juamo ka u sankunu ki miadi. ³⁶ O den gbadi ke ku niligu pendi ke o den buali lan tie yaala. ³⁷ Bi den waani o ke Nasaleti yua Jesu n tagini ki baa pendi. ³⁸ O den kpaani: “Jesu, Dafidi Bijua, gbadi npo mi niñima.” ³⁹ Yaaba n den cuoni Jesu liiga den funi leni o ke wan suo, ama o go den kpaani ki pugidi ki tua: “Dafidi Bijua, gbadi npo mi niñima.” ⁴⁰ Jesu den sedi ki yedi ban cuani o o kani. O juamo n den nagini, Jesu den buali o ki yedi: ⁴¹ “A bua min tieni apo be?” O den goa ki yedi: “N daano, n bua ñan teni min go ya nua.” ⁴² Jesu den yedi o: “A nuni n go ya nua, a dandanli paagi a.” ⁴³ Lanyogunu o nuni go den noadi, ke o ñoadi Jesu ki pagi U Tienu.

Dianciamou 19

¹ Lani n pendi Jesu den kua Jeliko dogu nni ki cuoni ki poandi u niinni. ² O ja den ye likani ki tie piado ke bi yi o Sake, ki tie bi lubigaaba yudanba siiga nni yendo. ³ O den moandi ki baa bandi yua n tie Jesu, ama wan koabi maama ke ku niligu mo nan yaba, waa den fidi ki baa la Jesu. ⁴ Lani o

den sani ki ga liiga ki doni ya tibu n yi sikomoli ke o baa la Jesu, kelima o den baa tagi ki pendi lankane. ⁵ Jesu n den pundi li kani, o den yaadi ki diidi o ki yedi: "Sake, jiidi tontoni kelima li tie tiladi min tundi a denpo dinla." ⁶ O den jaligi ki jiidi ki ga o cangu leni li pamanli. ⁷ Bi niba kuli den laa lani ki yenbidi ki tua: "O ja na gedi ki ban cani u tagibiadu daano: " ⁸ Sake den sedi O Diedo nintuali ki yedi o: "Canbaa, diidi, n baa pa a luoda n piama boagidima. N ya den janbi yua ki ga o kani bonlaba mo, n baa guani o la taalima naa." ⁹ Jesu den yedi o: "Mi faabima kua ku naa diegu nni dinla, kelima one moko tie Abalanama puolinuanu. ¹⁰ Kelima o Ja Bijua cua ki baa lingi ki go faabi yaaba n yaadi." ¹¹ Bi niba n den cengi laa maama, Jesu go den pua ba mi kpanjama, kelima o den nagi leni jelusalema ke bi niba tama ke U Tienu diema baa doagidi lanyogunu liga. ¹² Lanyaapo o den yedi: "O badija den gedi yaa dogu n fuagi, ki baan je li bali ki goa ki kpeni. ¹³ Hali ke o daa gedi, o den yini o naacenba siiga bonba piiga ki yedi ba: 'ya kpendi mani njali min baa goa ki kpeni na.' ¹⁴ Ama u dogu nni yaaba n den nani o ki yuandi ki soani o puoli bi tondiba ke ban ban yedi: 'Tii bua ya ja n tie na n yaa die ti.' ¹⁵ To, bi den dini o badija yeni li bali, ke o goa ki kpeni o dogu nni. o den yini bi naacenba yaaba ke den teni i ligi yeni, ki baa bandi ban den kpendi ki ba yaala. ¹⁶ O nikpialo den cua ki yedi: 'N daano, a wula kujapienli cuani ti nuadi wula kujapiena piiga.' ¹⁷ O bado yeni den yedi o: 'Li njani, n naacennamo a teni ke n fidi dugi

apo li bonwaala nni, lanwani, n dini a li bali njan ya die dociami piiga.' ¹⁸ O naacenlielo den cua ki yedi: "N Daano, a wula kujapienli cuani ti ñuadi wula kujapiena muu." ¹⁹ O canbaa den o: "N dini a moko li bali njan ya die dociami muu." ²⁰ Naacentoa moko den cua ki yedi: "N Daano, ga a wula kujapienli, n den gbini li li cabili nni ki bili. ²¹ N den jie nja kelima a pia ki mabinga, a taani njan kaa bili yaala, ki yendi njan kaa buli yaala." ²² O bado den yedi o: 'o naacenbiado na, n cuo nja a maceli nni. A den bandi ke n tie ya nilo n pia ki mabinga, ki taani min kaa bili yaala. ²³ Be nan teni ke nja den bili n ligi ku ligidiegu nni ke n goakpenma min bi ga yi leni ti ñuadi?' ²⁴ Lani o den yedi yaaba n ye likani: 'Ga mani o kani li wula kujapienli yeni ki teni yua n pia wula kujapiena piiga yeni.' ²⁵ Bi den goa ki yedi o: 'Ti Daano, o pia wula kujapiena piiga no.' ²⁶ O den goa ki yedi: 'N waani yi i moamoani ke bi baa pa ki pugini yua pia kuli, ama yua n kaa pia, bi baa ga o kani ba wan pia yaala. ²⁷ N yibalinba mo, bani yaaba n kaa den bua nni leni li bali yeni, cuani ba mani ki kpa ba n nintuali. ²⁸ Jesu n den maadi laa maama, o den ga liiga ki do ki caa Jelusalema. ²⁹ Wan den nagidi Betifaje leni Betani ya dobila, ki kuu Olifie Tiidi juali, o den soani o njoadikaaba siiga bi lie ki yedi ba: ³⁰ "Suagi mani ki gedi ya dobiga n ye liiga na. Yi ya baa kua lienni ya yogunu, yi ba le ya nñunbisaagili ke oba daa jagini li, ke li luo. Yin loti li mani ki cuani na. ³¹ Nilo ya yedi yi: 'Be n teni ke yi loti o?' Yin yedi mani

daa: 'Ti Daano n bua o.'" ³² Bi tondiba yeni den gedi ki ban sua ke likuli tie nani Jesu n bi yedi ba maama. ³³ Ban den loti li n̄unbisaagili ya yogunu, li danba den yedi ba: "Be n teni ke yi lodi li n̄unbisaagili na?" ³⁴ Bi den goa ki yedi: "Ti Daano n bua o." ³⁵ Lani bi den cuani o Jesu kani ki lu ki maani bi kpaliti opo, ki teni ke Jesu jagini. ³⁶ Jesu den jagi ki suagi liiga, ke bi niba ladi bi tiadi u sanu nni. ³⁷ Wan den nagini jelusalema ki ji Olifie Tiidi juali, o n̄oadikaaba yaaba n yaba den ye leni li pamanli ki kpaani ki pagi U Tienu kelima ban laa ya banciama kuli po. ³⁸ Bi den tua: U Tienu n seligi o bado Yua n kpendi wani o Diedo yeli nni. Mi yanduanma n ya ye tanpoli po. U Tienu yua n ye n̄ali tanpolijoma n baa ti kpiagidi. ³⁹ Ama falisieninba tianba yaaba n den ye ku niligu siiga den yedi Jesu: "Canbaa, fu leni a n̄oadikaaba ban suoni." ⁴⁰ Jesu den goa ki yedi ba: "N waani yi, bi yaa suoni, a tana baa kpaani." ⁴¹ Jesu n go den nagini Jelusalema ki pugidi ki laa u, o den buudi upo ⁴² ki yedi: "A moko ya bi bani dinli daali ya bonla n baa teni n̄an baa mi yanduanma. Ama moala li nan duagi a nuni po. ⁴³ Fala dana baa cua apo, a yibalinba baa kpa li nagili ki lindi ki cebini a ki baa n̄a, ⁴⁴ ki bolini a, fini u dogu yeni leni a niba kuli, ki mudi a diana, ki kan n̄a baa tanyenli n ya maa li yali po. Lanikuli baa tieni kelima n̄aa den bani U Tienu n den cua ki baa faabi a ya yogunu." ⁴⁵ Jesu den kua U Tienu diegu luolu nni ki deli ki n̄ani yaaba n kuadi ⁴⁶ ki tua ba: "Li diani ki yedi: "N diegu baa tie li jaandieli, ama yinba yi teni ke li

tua a sugida wuonkaanu.” ⁴⁷ Daali kuli Jesu den bangi bi niba U Tienu diegu nni. Bi kopadicianba yudanba leni li balimaamaa bangikaaba leni bi yudanba den lingi ki ba kpa o. ⁴⁸ Ama baa den bani ban baa ga maama ki kpa kelima bi niba kuli den cengi o leni fangicianli.

Dianciamou 20

¹ Dayenli ke Jesu ka ki bangi bi niba U Tienu diegu nni ki wangi o laabaalinamo, bi kopadicianba yudanba leni li balimaama bangikaaba leni bi nikipeliba den cua o kani ² ki yedi o: “Waani ti ya bali yaapo ke a tiendi li naa bonla. Hme n puni a li bali?” ³ Jesu den goa ki yedi ba: “N moko baa buali yi bonyenla, yin waani nni. ⁴ Jan n den batasi bi niba yeni, o den baa li bali tanpoli po bi, bi bi nisaaliba kane?” ⁵ Bi den bungi bi pala nni ki tua: “Ti ya yedi ke o den baa li tanpoli po, o baa yedi: ‘Be yaapo ke yii den daani o maama?’ ⁶ Ti ya yedi: ‘Bi nisaaliba ya kane’ mo, bi niba kuli baa lugidi ti a tana kelima bi nua ke jan den tie sawalipualo.” ⁷ Lanyaapo bi den goa ki yedi Jesu ke baa bani jan bali n ñani naani. ⁸ Jesu den yedi ba: N moko kan waani yi ya bali yaapo ke n tiendi laa bonla.” ⁹ Lani yaapuoli Jesu den pua bi niba mi naa kpanjama ki yedi: “O joa den ñu duven tiidi kuanu, ki guuni o kuanu bi koaguudiba ki fii ki gedi u dogu ki baan waagi lipo. ¹⁰ Li yogunu n den pundi, o den soani naacenyendo bi koaguudiba yeni kani, ke ban teni o biinu o kuanu bonbaakaala nni. Ama bi koaguudiba den pua o i gbiami, ki yaadi o nukuomu. ¹¹ O go den soani naacentoa, bi

den pua o moko i gbiama, ki fiagi o ki yaadi o nukuomu. ¹² O go den soani o naacentaalo mo. Bi den poagili o, ki deli o. ¹³ O kodaano den yedi o yuli: 'N baa tieni lede? To, n baa soani n bijabuadiga, daalinba bi baa fangi wani wani.' ¹⁴ Ama bi koaguudiba n den laa o bi den yedi bi yaba: 'One n tie o faajielo, tin kpa o mani li faali n tua ti yaali.' ¹⁵ Bi den luni o u kuanu puoli po ki kpa o. Lanwani o kodaano baa soani ba lede? ¹⁶ O baa cua ki bolini laa koaguudiba ki teni o kuanu nitoaba." Ban den gbadi lani bi den yedi: "U Tienu n da tuo line n tieni." ¹⁷ Jesu den diidi ba ki yedi: "lanwani yaala n diani na bundi be? Bi tanmaaba n den yie ya tanli lini n tua li tanpuuli tanjigi." ¹⁸ Jesu den juodi ki yedi: "Yua n baa laa tanli po kuli baa kuakua, lin baa yua ya po mo baa tua wagima." ¹⁹ Lanyogunu liga bi kopadicianba yudanba leni li balimaama bangikaaba den moandi ki baa cuo Jesu, kelima bi den bandi ke o pua mi kpanjama yeni ki bagi bane, de bi den jie bi niba. ²⁰ Bi den kpaagi Jesu, ki soani ya niba n kpali ke bi tiegi ki buali o moamoani, ke ban dia o ku madiagu ki cuo o leni maama ba ki teni bi bujiaba leni gufeneeli nuunni wan bu ki cuo o. ²¹ Laa niba den buali o ki yedi: "Canbaa, ti bani ke n̄an maadi ki bangi yaala tiegi, n̄aa gagidi oba bi niba siiga, a bangi bi niba U Tienu san̄oadima leni i moamoani. ²² Naani li pia u sanu tin pa Loma badiciamo Sesa li lubili bi, bi laa pia?" ²³ Jesu den bandi bi fanu ki yedi: "Min le li kujapienli. ²⁴ Hme ya nannanli leni n̄me ya diani n ma lipo na?" Bi den

goa ki yedi o: “Sesa yaali yo.” ²⁵ O den yedi ba: “Lanwani pa mani Sesa, yaala n tie Sesa yaala, ki pa U Tienu mo, yaala n tie U Tienu yaala.” ²⁶ Baa den fidi ki cuo o o maama nni bi niba nintuali. O maguankaama yeni den paki ba ke bi ηmini suo. ²⁷ Sadiusieninba yaaba n tua ke bi tinkpiba fiima ki ye, bi tianba den cua Jesu kani ki buali o ki yedi: ²⁸ “Canbaa, Musa den diani ki bili tipo li balimaama nni ki yedi: ‘O nilo ciamo ya kpe, ki pia pua kaa pia biga, wan taa o kpelo yeni pua ki baa o kpelo po u buolu.’” ²⁹ To, jaba lele den ye ki taa baa. O bonkpialo den taa o pua ki kpe kaa pia biga. ³⁰ O bonlielo den taa o kpepuoli ki kpe. O bontaalo mo den taa o. ³¹ Li den tua yeni, ke ban bonba lele yeni kuli den kpekpe kaa pia biga. ³² Li ya puoli o puoli o pua mo den ti kpe. ³³ Lanwani bi tinkpiba fiima yogunu, o pua yeni baa tua ηme ya yua yo? Kelima bani bonba lele yeni kuli yendo yendo taa o ke o tua o pua.” ³⁴ Jesu den yedi ba: “Handuna na jaba taani bi puoba, bi puoba mo kuni bi jaba. ³⁵ Ama yaaba n dagidi ki fii bi tinkpiba siiga ki kua ya yogunu n kpendi ya yema nni, bi jaba kan go taa puoba, bi puoba mo kan go kuni jaba. ³⁶ Kelima bi baa tie nani malekinba yene, ki kan go kpe. Bi tie U Tienu bila, wan fiini yaaba bi tinkpiba siiga. ³⁷ Yaala n tie bi tinkpiba fiima maama fuuli, Musa den maadi li maama wan togidi ya fatuugu n den co mi fantama ya yogunu, wan den yini o Diedo ya yeli n na: Abalahama Tienu, Isaaka Tienu leni Jakobo Tienu. ³⁸ To, U Tienu naa tie kpiema Tienu, o tie yaaba n fo ya

Tienu yo. Kelima o yaapo wani, bi kuli fo.” ³⁹ Li balimaama bangikaaba siiga bi tianba den yedi: “Canbaa, a maadi bonjanla.” ⁴⁰ Baa go den pia papaali ki go buali o bualiba kuli. ⁴¹ Jesu go den yedi ba: “Li ga lede ke bi niba tua U Tienu n gandi yua tie Dafidi bijua? ⁴² Dafidi wani oba maadi Pisoma tili nni ki yedi: 'O Diedo den yedi n Diedo kali n jienu po, ⁴³ nali min baa teni a yibalinba n tua a taanmaakaanu.' ⁴⁴ Dafidi oba yini o o Diedo, li nan go ga lede ke o tie wani Dafidi bijua?” ⁴⁵ Ku niligu kuli n den cengi, Jesu den yedi o noadikaaba: ⁴⁶ “Fangi mani yi yula leni li balimaama bangikaaba bani yaaba n bua ki ya laa a liadiciama, ki go bua ban ya fuondi ki kpiagidiba mu daamu nni, ki go bua ki ya ka i niciankali-kaani li balimaama bangima diena nni, ki go bua ya kaani n gagidi mi jecianma kani. ⁴⁷ Bi go janbidi a kpepuona ki fenli bi diena, ki go jaandi i jaandi foagi ki kpali ke bi tie jajaandimoana. Ti buudi ya yogunu bi ya cuonu baa gagidi ki ya bia ki cie.”

Dianciamou 21

¹ Jesu den diidi ki la ke a piada kpiendi bi paabu U Tienu diegu ligitiagu nni. ² O go den laa ke o kpepoluodo kpieni falino lie lienni. ³ O den yedi: “N waani yi i moamoani, o kpepoluodo puni ki cie yaaba n sieni kuli. ⁴ Kelima bi kuli ñani bi nalinmani nni bi ligijodi ki kpieni, ama wani, leni o luoma kuli o ñani wan pia yaala ki baa je, ki kpieni.” ⁵ Bi nitianba den maadi U Tienu diegu maama, ban den maa leni ya

tanɲama, leni bi niba n den puni U Tienu ya paabu ki bogini gu. Jesu den yedi: ⁶ “A dana baa ti cua ke yin nua yaala na, bi kan ti ɲa ba tanyenli kan sieni ki ya maa li lieli po, ke a kuli naa paadi ki baa.” ⁷ Bi den buali o: “Canbaa, u laa yogune ke li baa cua? Be n baa tua li sinankeeno ke li yogunu bua ki pundi?” ⁸ Jesu den goa yedi: “Fangi mani yi yula ke ban da boandi yi, kelima bi niba boncianla baa ti cua n yeli nni ki yedi: 'Mini n tie U Tienu n Gandi Yua,' ki go yedi: 'U yogunu nagini.' Yin da ɲoadi ba mani. ⁹ Yi ya ti gbadi ke bi maadi bu toabu maama, ki go gbadi ke bi maadi mi janjanma maama, yin da tuo lan jieni yi, kelima laa bonla baa kpa cua tiladi, ama lanyogunu da ka baa tua mi juodima.” ¹⁰ O go den yedi ba: “U nibuolu baa fii ki tuogi leni nibuoto, mi diema mo baa fii ki tuogi leni dietoama. ¹¹ Mi tindigibicianma baa tiendi, mi koncianma leni yianbiadipuodike moko baa tiendi i kaantiami, li bonlidikacianla yaala n pia i jeje leni ya sinankeeni n yaba baa ña tanpoli ki tiendi. ¹² Ama ɲali ke lankuli daa tieni, bi yi ki waani yi fala, ki teni yi li balimaama bangima diena yudanba nu nni, ki kuani yi a kpaadidiena nni, ki gedinu yi bi badicianba bujiali kani leni gufeneelinba bujiali kani kelima n yeli po. ¹³ Li kuli baa pa u sanu yin tieni npo seedi. ¹⁴ Ama yin ya bani yi yama nni ke laa tie yin tuodi ki kpaagi yin baa ti maadi yaala ki ga yi yula. ¹⁵ Kelima mini nba baa ti pa yin baa maadi leni ya yanfuoma ke yi koanginkaaba siiga baa yendo kan fidi ki nia ki yie ma. ¹⁶ Baa yi danba leni

yi kpeliba leni yi waamu leni yi kpiiba leni yi danlinba baa janbidi yi ki tendi yi yi yibalinba nuu nni, bi kpa yi siiga bi tianba. ¹⁷ Bi niba kuli baa nani yi kelima n yeli po, ¹⁸ de yi yudi baa yuyengu kan baa tiipo. ¹⁹ Kelima yi juunli po yi baa ga yi miana. ²⁰ Yi ya ti la ke bi toatieba lindi ki cebini Jelusalema, yin bandi mani ke laa yogunu ke u bodima nagidi. ²¹ Laa yogunu yaaba n baa ye Jude nni n sani ki gedi a juana po, yaaba n baa ye Jelusalema tugu nni n ña lienni ki foagidi, yaaba n ye i kuani po n da kua u dogu nni. ²² Kelima laa dana baa tie li pantuuli ya dana, ke yaala n den diani kuli n tieni ki dudi. ²³ Fala baa ye leni ya puoba n punbi leni yaaba n da ñaandi laa dana nni, kelima o falaciamo baa tieni mi diema na niinni, U Tienu pabienli cuonu baa jiidi u naa nubuolu po. ²⁴ Bi yibalinba baa kpa ba leni mu jugisiemu, ki gedinu yaaba n sieni ti yonbidi i nibuoli kuli nni. I nilanbuoli baa paadi Jelusalema, ki ñmaa u ñali U Tienu n bili bi po ya yogunu n dudi. ²⁵ Sinankeeninba baa tieni ki yenga nni leni o ñmaalo nni leni a ñmabila nni kuli. Ki tinga nni mo ti yanyagiciandi baa tieni i nibuoli kuli n jie ki womi, kaa bani ban baa tieni yaala kelima mi ñincianma fuciangu po leni a ñinguona fipuama po. ²⁶ Tanpoli paaciamu mo baa digibi lanyaaapo bi niba n yaa kpaagi yaala n baa tieni ñanduna nni, bi baa pabi ti jawaandi po. ²⁷ Lani, bi baa le ke o Joa Bijua ye ku tawaligu nni ki kpendi leni u paaciamu leni ti kpiagiciandi. ²⁸ Laa bonla ya cili ki tiendi, yin sedi mani ki yaadi yi yula kelima yi faabima

nagidi.” ²⁹ Lani Jesu den pua ba mi kpanjama ki yedi: “Diidi mani bu kankanbu leni ya tiidi n sieni kuli. ³⁰ I beni ya bundi ya yogunu, yi bani ke ku siagu nagini no. ³¹ Li go tie yene, yi ya laa ke laa bonla tiendi, yin bandi ke U Tienu diema nagini. ³² N waani yi i moamoani ke mi naa nifima kuli kan pendi ke lankuli ki tieni. ³³ Tanpoli leni ki tinga kuli baa pendi, ama n maama kan pendi nali abada. ³⁴ Fangi mani yi yula, ki da tuo mi jekandikaama leni li dañokandikaali leni mi yema yanyagidi n fie yi yantiana ki guli yi ke laa daali n da cua ki ludi yi. ³⁵ Kelima laa daali baa cua nani ku diagu yeni ki ludi ki cuo ya niba n ye nanduna nni kuli. ³⁶ Lanyaapo yin ya ji mani ki ya jaandi U Tienu ya yogunu kuli, ke yin fidi ki ña ya bonla n baa cua kuli nni, ki sedi o Joa Bijua kani.” ³⁷ Daali kuli Jesu den bangi bi niba U Tienu diegu nni, ku ñiagu mo kuli o den ña ki caa ki ban dua ki ye Olifie tiidi juali po. ³⁸ Bi niba kuli den yagidi ki kpendi o kani U Tienu diegu nni ki baa cengi o maama.

Dianciamou 22

¹ Ya dupen n ki pia dabinli jaanma, yaama n yi mi pendima jaanma, den nagini. ² Bi kopadicianba yudanba leni li balimaama bangikaaba den lingi ban baa tieni maama ki kpa Jesu, kelima bi den jie ku niligu. ³ Sutaani den kua Jesu pali nni, wani ban go yi yua Isikalioto, yua n den tie bi piiga n niliediba siiga yendo. ⁴ O den gedi ki ban juogi leni bi kopadicianba yudanba leni U Tienu diegu jiidi kaaba yudanba wan baa

tieni maama ki janbi Jesu, ki teni ban cuo o. ⁵ Bi pala den mani boncianla, bi den niani o ke bi baa teni o i ligi. ⁶ O den tuo ki ji ya lingi wan baa baa ya folu ki janbi Jesu ki teni ba ke ku niligu ki bani. ⁷ Ya dupen n ki pia dabinli jaanma dana siiga, lan den bili ban kodi mi pendima jaanma pebiga ya daali den pundi. ⁸ Jesu den soani Pieli leni Jan ki yedi ba: "Gedi mani ki ban njanbi ti po mi pendima jaanjiema tin je." ⁹ Bi den buali o: "A bua tin njanbi ma le?" ¹⁰ O den goa ki yedi ba: "Diidi mani, yi ya kua u dogu nni ya yogunu, yi baa tuogi o joa ke o bugi li ñincuali. Yin noadi o mani ki ban kua wan baa kua ya diegu nni, ¹¹ ki yedi li kani diedaano: 'Canbaa yedi a daa: Mini leni n noadikaaba n baa je mi pendima jaanjiema ya candieli nni ye le?' ¹² O baa waani yi li dietuadili, yaali n yaba ke yaala n dagidi kuli ye lienni. Yin njanbi mani lankani." ¹³ Bi den gedi ki ban sua ke li bonla kuli tie nani wan waani ba maama. Bi den njanbi mi pendima jaanjiema. ¹⁴ U yogunu n den pundi Jesu den kali u saajekaanu kani, wani leni bi tondiba. ¹⁵ O den yedi ba: "N den bua nali boncianla ki taani leni yi ki je ya pendima jaanjiema tie na nali ki daa laa fala. ¹⁶ Kelima n kadi ki waani yi ke n kan go je ma nali man baa tieni ki dudi U Tienu diema nni." ¹⁷ Lani o den taa ki tadiñoakaaga ki tuondi U Tienu ki yedi: "Yi kuli n ga mani li bonñoakaala na ki boagidi. ¹⁸ N yedi yi moala liiga, n kan go ño duven, nali U Tienu diema n baa cua ya yogunu." ¹⁹ O go den taa dupen ki tuondi U Tienu ki cabidi ki teni ba ki yedi:

“Line n tie n gbannandi min puni yaadi yipo. Ya tiendi mani yeni ki ya tiadi npo.” ²⁰ Ban den dini ki gbeni, o den taa ki tadiñokaaga ki teni ba ki yedi: “Ya bonñokaala n tie na tie n soama yaama n wuli yi po ki teni ke U Tieniu nantaadipaano kua. ²¹ Ama diidi mani, yua n baa janbi nni ya nuu n taani ki ye leni nni u saajekaanu na. ²² O joa Bijua caa nani nani lan diani ki bili opo maama. Ama fala baa ye leni ya nilo n baa janbi o.” ²³ Bi den cili ki buali bi yaba, bi siiga yua n baa tieni laa bonla. ²⁴ Mi niama moko den fii bi siiga ke bi bua ki bandi bi siiga yua n cie bi kuli. ²⁵ Jesu den yedi ba: “I nilanbuoli badiba die ba leni u paalu, yaaba n mabindi ba mo teni ke bi yi ba bi nitodikaaba. ²⁶ Lan da tie yeni yi ya kani. Ama, yi siiga yua n cie yi kuli n tua nani ki bonwaaga yeni, yua n tugi li yuli mo n tua nani o naacemo yeni. ²⁷ Hme n cie o yua, yua n kaa u saajekaanu kani ki baa je bi, bi yua n tendi mi jiema? Yua n kaa ki baa je kaa? Ama mini wani n ye yi siiga nani yua n tendi mi jiema yeni. ²⁸ Yinba, yi tie yaaba n den juuni ki ye leni nni n biigima kuli nni ki pundi njali moala. ²⁹ Lanyaapo nani n Baa n bili ke n baa ke n baa je li bali maama, n moko bili ke li baa tua yi po yeni ³⁰ ke yi baa ti yaa di ki go ñu n saajekaanu kani n diema nni, ki kaa i balikalikaani po, ki jia Isalele piiga n buoliedi buudi.” ³¹ Jesu go den yedi: “Simono, Simono, diidi, Sutaani den mia ke wan baa u sanu ki yagi yi kuli nani ban yagini njalikama maama yeni. ³² De n mia U Tieni apo ke a dandanli n da gbali. A ya ti lebidi ki guani

n kani njan ya paagidi a kpiiba pala.” ³³ Pieli den goa ki yedi o: “N daano, n bogini ki baa ye leni a baa li kpaadi dieli po leni mi kuuma po kuli.” ³⁴ Jesu den yedi o: “Pieli, n waani a, dinla ñiagu njali ke ku kootongu daa mua, a baa nia taalima taa ke nja bani nni.” ³⁵ Lani Jesu den buali bi kuli: “Min den soani yi ke yii kubi ligiboagili, kaa kubi sancenboagili leni cacaadi yeni, yi den luo liba bi?” Bi den yedi o: “Liba kuli.” ³⁶ O den yedi ba: “Ama moala liiga, yua n pia ligiboagili, wan taa li, yua n pia sancenpoagili wani mo n taa li, yua n kaa pia jugisiega wan kuadi o kpalibu ki da. ³⁷ Kelima n yedi yaala n diani npo kuli baa tieni ki dudi: 'Bi den coadi ki taani o leni bi nikpaba.' Li baa tieni ki dudi moala.” ³⁸ Bi den yedi o: “Ti daano, diidi ki le, jugisiemu lie ye ne.” O den yedi ba: “Li dagidi.” ³⁹ Jesu den ñani ki gedi olife tiidi juali po nani wan yen maani ki ca maama. O njoadikaaba den yegi leni. ⁴⁰ Wan den pundi li kani, o den yedi ba: “Ya jaandi mani ke yin da ti kua mi tulinma nni.” ⁴¹ Lani, o den piadi bi kani nani o nilo n baa lugidi li tanli lin baa ya bianu, ki gbaani ki jaandi ki tua: ⁴² “N Baa, a ya tuo, njan ñani n kani ya tadiñokaaga n tie na min da ño, de lan da tua mini ka n bua yaala, kali fini n bua yaala.” ⁴³ Laa yogunu maleki den ñani tanpoli ki doagidi opo o yuli. ⁴⁴ Li paboancianli den kubi o ke o jaandi ki pugidi. O manmanñima den tua nani mi soama yeni ki condi tiipo. ⁴⁵ Wan den jaandi ki gbeni, o den guani o njoadikaaba kani ki sua ke bi goagoa kelima bi paboanli po. ⁴⁶ O den yedi

ba: “Be n teni ke yi goa? Fii mani ki ya jaandi ke yin da kua mi tulinma nni.” ⁴⁷ Jesu n da den maadi, ku niligu den cua, ke ban yi yua Judasa, bi piiga n niliediba siiga yendo, ye bi liiga. O den nagini Jesu ki baa gobini o. ⁴⁸ Jesu den yedi: “Judasa, a baa gobini o Joa Bijua yeni ki janbi o?” ⁴⁹ Yaaba n den ye leni Jesu n den laa yaala n baa tieni, bi den buali o ki yedi: “Ti daano, tin pedi ba mu jugisiemu bi?” ⁵⁰ Bi siiga yendo den pedi ki joandi bi kopadicianba bado naacemo jientubili. ⁵¹ Jesu den yedi: “cedi mani yeni.” O den sii o joa yeni tubili ki paagi li. ⁵² Lani Jesu den yedi bi kopadicianba yudanba leni U Tienu diegu jiidikaaba yudanba leni bi nikpeliba, bani yaaba n den taani ki cua ki baa cuo o: “Yi cua ki kukubi mu jugisiemu leni yi jiani nani yi lingi o sanjialo yeni?” ⁵³ Min den ye leni yi daali kuli U Tienu diegu nni, yii den cuo nni, ama moala yi ji pia folu ke li biigili paaciamu mo n die.” ⁵⁴ Bi den cuo jesu ki gedin bi kopadiciaba bado diegu nni. Pieli den nua foagima. ⁵⁵ Ban den cuoni mi fantama u luolu siiga, ki taani ki ka ki yie, pieli den kali leni ba. ⁵⁶ Yaa jafanba n tuuni ku diegu yeni niinni siiga yendo den laa o ke o ka mi fantama kani, ki noanli o ki yedi: “O joa na moko den ye leni o.” ⁵⁷ Pieli den nia ki yedi o: “A-a, pua ne, mii bani o.” ⁵⁸ Lan yen waamu, nitoa den laa o ki yedi: “A moko tie bi niba yeni siiga yua yo?” Pieli den goa ki yedi: “A-a mii tie.” ⁵⁹ Lan den waagi waamu, nitoa moko den ñi ki yedi o: “Moamoani lige, o joa na moko den ye leni o, kelima o tie Galile yua yo.” ⁶⁰ Pieli den

goa ki yedi o: “A-a, mii bani ñan maadi yaala.” Lanyogunu ñali ke o daa maadi ku kootongu den mua. ⁶¹ O Diedo den jigidi ki diidi Pieli. Pieli ji den tiadi wani o Diedo n yedi o ya maama na: “Ku naa ñiagu, ñali ke ku kootongu daa mua, a baa nia taalima taa ke ñaa bani nni.” ⁶² O den ñani ki ban mua leni li paboanli. ⁶³ Yaaba n den kubi Jesu den ñuadi o ki pua o ⁶⁴ ki fini o nunga li cabili ki tua: “Hme pua ña? Bandi o.” ⁶⁵ Bi go den sugidi o sugitoadi boncianla. ⁶⁶ Lan den yendi, Jufinba cancannikpeliba taancianli, lani n tie bi kopadicianba yudanba leni li balimaama bangikaaba leni bi nikipeliba, den taani ki gedini Jesu bi taanli kani ki yedi o: ⁶⁷ “A ya tie U Tienu n gandii yua, ñan waani ti.” Jesu den goa ki yedi ba: “N ya waani yi la yi kan dugi n maama po. ⁶⁸ N ya buali yi liba mo, yi kan guani nni pu. ⁶⁹ De moala liiga, o Joa Bijua baa yaaka u paaciamu kuli daano U Tienu jienu po.” ⁷⁰ Bi kuli den yedi o: “Lanwani, a tie U Tienu Bijua yo?” O den goa ki yedi ba yinba yiba n yedi, n tie wane.” ⁷¹ Lanyaapo bi den yedi biyaba: “siedinba ki go tie tiladi. Tinba tiba ti gbadi la o ñoabu nni.”

Dianciamou 23

¹ Lani bi cancannikpeliba taanli kuli den fii ki gedini Jesu gufeneeli Pilata po. ² Bi den cili ki kuli o ki yedi: “Ti den laa one ke o yaandi ti niba, ki tua ban da pa o badiciamo Sesa li lubili, ki go tua ke wani oba n tie U Tienu n Gandi Yua o bado.” ³ Pilata den buali Jesu: “A tie Jufinba bado bi?” Jesu den goa ki yedi o: “Fini n yedi yeni.” ⁴ Pilata den yedi bi kopadicianba yudanba leni ku niligu:

“Mii laa ke o joa na tieni tagiliba kuli.” ⁵ Bi den nia ki yedi: “O den cili n̄ali Galile po ki tagi Jude nni kuli ki pundi n̄ali ne, ki bangi bi niba ki tigrini ba ke ban yie li bali.” ⁶ Pilata n den gbadi ke bi maadi Galile maama, o den buali o joa yeni ya tie Galile yua. ⁷ Wan den gbadi ke o tie Elodo ya diema yua, o den soani o Elodo po. Li sua ke Elodo ye laa diema laa dana. ⁸ Wan den laa Jesu, o pali den mangi boncianla kelima n̄ali yogu o den bua ki le o, kelima o den gba ke bi maadi o maama ke o sugini wan tieni mi bancianma wan le. ⁹ O den buali Jesu i buali boncianla, ama waa den guani o maamaba kuli. ¹⁰ Bi kopadicianba yudanba leni li balimaama bangikaaba den ye li kani ki kuliti Jesu boncianla kaa cedi. ¹¹ Elodo den taani leni a minteela ki fali o, ki ñuadi o ki lani o ti tiakiagidi, ki guani o Pilata po. ¹² Hali yogu ti yibalindi den ye Elodo leni Pilata siiga, laa daali liga bi den danli leni biyaba. ¹³ Pilata den taani bi kopadicianba yudanba leni Jufinba yudanba leni ku niligu kuli ¹⁴ ki yedi ba: “Yi den cuani n kani o joa na ki yedi ke o yaandi bi niba ki tua ke ban yie li bali. To, n buali o yi nintuali ki sua ke waa tieni liba yin kuli o yaala kuli siiga. ¹⁵ Elodo moko naa sua ke o pia tagili, lane ke o guani o ti kani. O joa na ki tieni liba kuli yaala n pundi tin kpa o. ¹⁶ Lanyaapo n ya teni ke bi pua o n baa n̄a o.” ¹⁷ Li den sua ke mi pendima jaanma kuli li tie tiladi Pilata n faabi kpaadi yenli ku niligu po. ¹⁸ Ku niligu kuli den taani ki tiani: “Teni ban kpa o joa na, ki faabi tipo Balabasa.” ¹⁹ Bi den kuani Balabasa

li kadidieli nni kelima o den fiini mi janjanma u dogu nni ki go kpa o nilo moko. ²⁰ Pilata den bua ki faabi Jesu. Lanyaapo o go den maadi leni ku niligu. ²¹ Ama bi den tangi ki tua: “Joani o li dapoanpoanli po, joani o li dapoanpoanli po.” ²² Pilata go den maadi ba mi tataama ki yedi: “O tieni be yo ke li bia? Mii laa ke o tieni ya bonbiadila n pundi mi kuuma. Lanwani n baa teni ban pua o ki ŋa o.” ²³ Bi go den ñi ki tangi ki tua ke ban joani o li dapoanpoanli po, ŋali ke bi tantani den paadi Pilata. ²⁴ Lanyaapo Pilata den jia ti buudi ki kadi ke ban mia ban tieni Jesu yaala yeni baa tieni. ²⁵ O den ŋa ban den kuani ya joa li kadidieli nni keli mi janjanma po leni mi nikpama kuli po yeni nani ku niligu n mia maama, ki taa Jesu ki teni ba ke ban tieni o ban bua yaala. ²⁶ Ban den ñani Jesu likani ki caani o ki baan kpa o, bi den tuogi Silena dogu yua ke bi yi o Simono ke o ñani i kuani po. Bi den cuo o ki bugini o li dapoanpoanli wan ya bugi ki ŋua Jesu. ²⁷ Li nigocianli den ŋua o, bi siiga bi puoba den ye, ki pua bi bena ki mua Jesu po. ²⁸ O den jigidi ki yedi ba: “Yinba, Jelusalema puoba, da mua mani mini yaapo, ya mua mani yi ya yula po leni yi bila po. ²⁹ Kelima a dana baa ti cua ke bi baa yedi: 'Li pamanli ye leni mu poŋoalimu, yaaba n ki mali leni yaaba n ki ŋaandi biga kuli po.' ³⁰ Laa yogunu bi niba baa maadi leni a joaciana ki tua: 'Baa mani tipo,' ki go ya maadi a joabila ki tua: 'Hoagini mani ti.' ³¹ Kelima bi ya tieni ku dasoagigu yeni, bi baa tieni ku dakuongu mo lede?” ³² Bi go den gedinu nnikpaba lie ki baa

taani ki kpa ba leni Jesu. ³³ Ban den pundi ban yi ya kaanu ku yukuokuogu, bi den joani Jesu li dapoanpoanli po, ki go joani bi nibiadiliediba a dapoanpoana po, yendo Jesu jienu po, o yua mo o ganu po. ³⁴ Jesu den yedi: “N Baa, tieni bipo sugili kelima baa bani ban tiendi yaala.” Bi den toani tiatia ki boagidi o tiayiekaadi. ³⁵ ku niligu den se li kani ki diidi. Jufinba yudanba den ñuadi Jesu ki tua: “O den ga nitoaba, o ya tie Kilisiti U Tienu n Gandi Yua, wan ga o yuli.” ³⁶ A minteela moko den ñuadi o ki cua o kani ki teni o mi ñinmiligima ki yedi: ³⁷ “A ya tie Jufinba bado ñan ga a yuli.” ³⁸ Ya diani n tie na den taabi ki yiini o yuli po: One n tie Jufinba bado. ³⁹ Bi nibiadiliediba yaaba n den juani a dapoanpoana po yeni siiga yendo den sugidi Jesu ki yedi: “Haa tie U Tienu n Gandi Yua kaa? Ga a yuli ki nan ga ti mo.” ⁴⁰ Ama o lielo den funi leni o ki yedi: Haa jie U Tienu, fini yua n ta leni o joa naa? ⁴¹ Tinba yaapo, ya cuonu n tie na tiegi, kelima ti ga ti tuona panpaani, ama one naa tieni bonbiadilaba kuli.” ⁴² Lani o den yedi: “Jesu ñan tiadi npo a ya ti cua ki diedi a diema nni ya yogunu.” ⁴³ Jesu den goa ki yedi o: “N waani a moamoani, ke dinla liga a baa ye leni nni ñalijani.” ⁴⁴ Lan den bua ki pundi u yensicocolu ki yenga den biigi, ke li biigili tieni ki tinga nni kuli ki ya caa ñali li yenlebidili. ⁴⁵ U Tienu diegu kpalidoaginkaabu den padi siiga nni ki boagidi boaga lie. ⁴⁶ Jesu den kpaani ki yedi: “N Baa, n teni n miali a nuu nni.” Wan den yedi yeni, o den fuo ki jiini. ⁴⁷ Minteela kobiga yudaano den laa yaala n tieni, o den pagi U Tienu ki yedi: “Moamoani, o

joa na den tiegi lige.” ⁴⁸ Ya nigola n den taani likani ki diidi, n den laa yaala n tieni, bi den lebidi ki kuni ki pua bi bena. ⁴⁹ Yaaba n den bani Jesu kuli leni ya puoba n den ciani o nali Galile, den se nali foagima ki nua yaala n tiendi. ⁵⁰ Jufinba cancannikpeliba taancianli yaaba siiga yendo den ye ke bi yi o Josefi, ya nilo n nani ki tiegi, ⁵¹ ki tie Jufinba dogu Halimate yua. O den gu ke U Tienu diema n pundi. Waa den taani leni o lieba bi jagili nni, leni ban den tieni yaala kuli nni. ⁵² Laa joa den gedi Pilata kani ki mia o ke wan teni o Jesu o kpiemo. ⁵³ O den jiini li dapoanpoanli po, ki bobini o bu kpaliplenbu, ki duani o li kuli nni. Li den sua ke bi kpiedi li kuli yeni ku tangu po ki daa duani kpiemo kuli lienni. ⁵⁴ Laa daali den tie li boginli daali U Tienu fuodima daali po, ke U Tienu fuodima daali cilima bua ki pundi. ⁵⁵ Bi puoba, yaaba n den nani Galile ki ciani Jesu yeni, ki laa li kuli leni wan duani Jesu o kpiemo maama. ⁵⁶ Lani bi den guani bi denpo ki bogini ya tibidi n pia u nuulimanu, leni tulale. Mi fuodima daali bi den fuodi, nani li balimaama n bili maama.

Dianciamou 24

¹ A danleleeda cilima daali, ku tinapanpangu, bi puoba yeni den taa ban tuodi ki bogini ya tibidi ke ti pia u nuulimanu yeni, ki goa gedi li kuli po. ² Bi den sua ke ya tanpabigu n bii li kuli ñoabu den bindi ki pigidi. ³ Bi den kua li kuli nni ki lingi, baa den laa Jesu o kpiemo. ⁴ Ban kaa den bani ban baa maali yaala, jaba lie yaaba n laa ya tiadi n ñuliti den doagidi ki sedi bi kani. ⁵ Ti

jawaanciandi den cuo ba ke bi tibini bi nunmu ki nua tiipo. Bi jaba yeni den yedi ba: “Be yaapo ke yi lingi yua n fo yaaba n kpe siiga? ⁶ Waa go ye ne, o fii bi tinkpiba siiga. Tiadi mani ke wan den ye Galile po ⁷ o den yedi: ‘Li tie tiladi ban cuo o Joa Bijua ki teni o ti tuonbiadi danba nuu nni, ban joani o li dapoapoanli po, ke li dantaali daali o baa fii bi tinkpiba siiga.’” ⁸ Lani bi puoba yeni den tiadi Jesu maama. ⁹ Bi den ñani li kuli kani, ki kuni ki ban togidi laa bonla kuli bi piiga n niyendiba leni yaaba n sieni kuli. ¹⁰ Ya puoba n den togidi Jesu tondiba laa bonla den tie Magidala dogu yua Maliyama, leni Jana, leni Jaka naa Maliyama, leni potoaba yaaba n den ye leni ba. ¹¹ Jesu tondiba den tama ke ban togidi yaala tie mafanma. Baa den dugi bi maama po ke mi tie moamoani. ¹² Ama Peli den fii ki sani ki gedi li kuli po. O den buani ki noanli lienni, ki laa ban den finfini o kpiemo ya cabipiena bebe bili. O den lebidi ki kuni, ke yaala n tieni paki o boncianla. ¹³ Laa daali bi ñoadikaaba siiga niba lie den caa Emayusa dogu ke li foagi leni Jelusalema nani piiga n dajenbiyenga, ¹⁴ ki cuoni ki maadi leni bi yaba yaala n den tieni kuli. ¹⁵ Ban den maadi ki nia leni bi yaba ya yogunu, Jesu wani oba den nagini ki yegi leni ba. ¹⁶ Bi den laa o, ama li den duagi bipo ke baa bandi o. ¹⁷ O den yedi ba: “Yi cuoni ki boe be ke yi pala biidi nanda?” ¹⁸ Bi siiga yendo ke bi yi o Kileyopasa den goa ki yedi o: “Yaaba n ye Jelusalema siiga kuli fini bebe n ki bani ya bonla n tieni u niinni a dana ne?” ¹⁹ O den buali ba: “be n yeni?” Bi den

goa ki yedi o: “Ya bon n tieni Nasaleti yua Jesu, yua n den tie U Tienu leni bi niba kuli ya nintuali ya sawalipualo n pia u paaciamu a tuona po leni mi maama po kuli, ²⁰ bi kopadicianba yudanba leni ti yudanba den cuo ki teni ke bi jia o buudi ki bili ban kpa o, ki den joani o li dapoanpoanli po. ²¹ Tinba, ti den sugini ke wani n tie yua n bi baa faabi Isalele buolu yaaba. Ama dinla n tie dana taa leni laa bonla n tieni. ²² Ti siiga puoba mo bi potianba maadi ke li paki ti. Bi bi yagidi ki gedi li kuli po dinla ku tijaapanpangu, ²³ kaa ban laa o kpiemo. bi guani ki yedi ti ke bi laa malekinba yaaba n doagidi bi yula bi kani ki waani ba ke Jesu fo. ²⁴ Ti lieba bi tianba gedi li kuli po ki ban sua ke li bonla kuli tie nani bi puoba n yedi maama, de baa laa wani wani.” ²⁵ Lani Jesu den yedi ba: “Yinba bi yanpidanba na, yaaba n ki jaligi ki baa daani bi sawapuaba n den yedi yaala kuli po. ²⁶ Naani laa den tie tiladi ke U Tienu n Gandi Yua n le fala yeni ki kua o kpiagidi kaanu bi?” ²⁷ Lani Jesu den cili leni Musa ya maama ku pundi bi sawalipuaba ya maama ki bundi bipo i Diani nni kuli yaala n den maadi o yaapo. ²⁸ Ban den nagini ban caa ya dogu, Jesu den tieni nani o bua ki pendi ki suagi liiga. ²⁹ Ama bi den yie opo ki yedi: “Sedi leni ti kelima ku yenjuagu pundi, u yienu ji bua ki kua.” Lani o den kua ki sedi leni ba. ³⁰ Wan den kaa u sajekaanu kani leni ba, o den taa dupen ki tuondi U Tienu ki cabidi ki teni ba. ³¹ Lani bi nuni den n̄ubidi, ke bi bandi o, ama o den yindi bi siiga ke baa go laa o. ³² Bi den yedi bi yaba: “Wan bi maadi leni

ti u sanu nni ki bundi tipo i Diani n yedi yaala yeni, laa bi tie nani mi fantama n co ti pala nni yeni kaa?" ³³ Lanyogunu liga bi den fii ki guani Jelusalema, ki laa ke bi piiga n niyendiba leni bi n̄oadikalieba taani ki ka, ³⁴ ki yedi: "O Diedo fii bi tinkpiba siiga moamoani lige. O doagidi o yuli Simonu po mo." ³⁵ Bani bi niliediba yeni mo den togidi yaala n tieni u sanu po, leni ban bandi Jesu maama wan cabidi dupen ya yogunu. ³⁶ Ban den maadi laa bonla ya yogunu, Jesu wani oba den doagidi ki sedi bi siiga ki yedi ba: "Mi yanduanma n ya ye leni yi." ³⁷ Li pakili leni ti jawaanciandi den cuo ba kelima bi den tama ke bi laa jingoe. ³⁸ Jesu den yedi ba: "Be n teni ke yi yama yagini yeni, be yaapo ke ya yanmaali buolu n tie na ye yi pala nni?" ³⁹ Diidi mani n nii leni n taana, mini lige. Sii mani n nii ki le, jingu naa pia gbannandi leni kpaba nani yin nua ke n pia maama." ⁴⁰ Wan den maadi yeni, o den waani ba o nii leni o taana. ⁴¹ Nani bi pamancianli po n den teni ke bi daa den daani o maama ki go ye leni li pakili, o den buali ba: "Yi pia li bonjekaala nekanba bi?" ⁴² Bi den teni o li janjennoabidili. ⁴³ O den ga ki n̄mani bi nintuali. ⁴⁴ Lani o den yedi ba: "Line n tie min da den ye leni yi ki wangi yi yaala, ke li tie tiladi ke yaala n diani ki bili npo Musa balimaama nni leni bi sawalipuaba tila nni leni Pisominba nni kuli n tieni ki dudi." ⁴⁵ Lanwani o den libidi bi yantiana ke ban fidi ki gbadi i Diani n yedi yaala. Lani o den yedi ba: ⁴⁶ Li diani ki yedi ke U Tienu n gandi yua baa le fala yeni, ki yuandi ki fii bi tinkpiba siiga

li dataali daali, ⁴⁷ ke bi baa cili Jelusalema na ki yadi ki gedi i nibuoli kuli po ki ban ya wangi ke bi niba n lebidi bi yama ki baa sugili bi tuonbiadi po. ⁴⁸ Yinba n tie laa bonla ya siedinba. ⁴⁹ Mini n baa soani yipo n Baa n niani yaala. Ama yin ya ye mani u naa dogu nni ɲali tanpoli paaciamu n baa jiidi yipo.” ⁵⁰ Lani ya puoli Jesu den ñani ba u dogu nni ki gedini ba ɲali ki ban kuli Betani, ki yugidi o nii ki gaali ba. ⁵¹ Wan den gaaliti ba ya yogunu, o paadi leni ba ki doni tanpoli po. ⁵² Bani yaapo, ban den kpiagi o, bi den lebidi ki guani Jelusalema leni li pamancianli. ⁵³ Bi den ye U Tienu diegu nni daali kuli, ki pagi U Tienu.

Bible Gourma
The New Testament in the Gourmanchéma language
of Burkina Faso, Niger, Benin, and Togo
Le Nouveau Testament en langue Gourmanchéma du
Burkina Faso, du Niger, du Bénin et du Togo

copyright © 2020 Door 43 world-wide mission community

Language: Gourma (Gourmanchéma)

Dialect: Central

Translation by: Door 43 world-wide mission community

Contributor: Gourmanchema, Wilson, gux4-ner, Jean Sandamba, Ouoba K. David, Parfait-Ayanou

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2022-06-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jul 2024 from source files dated 31 Aug 2023

1168f00b-eabf-5a7b-9fed-4d2120867558